

V Bruselu dne 6.3.2024
COM(2024) 115 final

ZPRÁVA KOMISE

Zpráva o politice hospodářské soutěže za rok 2023

{SWD(2024) 53 final}

Obsah

1. Úvod.....	2
2. Využití pravidel státní podpory a Nástroje pro oživení a odolnost ke zmírnění negativních dopadů vnějších hospodářských otřesů	4
2.1 Dočasný krizový a transformační rámec.....	4
2.2 Dokončení postupného ukončování dočasného rámce státní podpory v souvislosti s COVID19 na podporu hospodářství v souvislosti s pandemií koronaviru	5
2.3 Provádění Nástroje pro oživení a odolnost	5
3. Zajištění toho, aby pravidla hospodářské soutěže obstála i v budoucnu – pokrok v provádění rozsáhlé politické agendy	6
3.1 Aktualizace antimonopolních pravidel a pokynů a pravidel a pokynů pro spojování podniků ...	6
Přijetí pravidel pro dohody o horizontální spolupráci	6
Prodloužená platnost nařízení o blokových výjimkách pro motorová vozidla	7
Přijetí balíčku pro zjednodušení spojování podniků	8
Přijetí pokynů k dohodám o udržitelnosti v zemědělství	8
Neproloužení blokové výjimky pro konsorcia liniové dopravy.....	9
Zahájení příprav na vypracování pokynů k uplatňování článku 102 SFEU	9
Pokračuje hodnocení nařízení č. 1/2003	9
Hodnocení pravidel pro dohody o převodu technologií.....	10
3.2 Aktualizace pravidel a pokynů pro státní podporu	10
Změna obecného nařízení o blokových výjimkách;	10
Přijetí revidovaného obecného nařízení de minimis	11
Přijetí revidovaného nařízení de minimis pro služby obecného hospodářského zájmu.....	11
Přijetí revidovaných pravidel státní podpory pro odvětví zemědělství, lesnictví, rybolovu a akvakultury	11
Přijetí Kodexu osvědčených postupů pro významné projekty společného evropského zájmu.....	12
Společné evropské fórum pro významné projekty společného evropského zájmu.....	12
Přijetí výkladových pokynů k nařízení (EU) č. 1370/2007	13
Hodnocení	13
4. Přínos prosazování politiky hospodářské soutěže pro hlavní priority Komise	13
4.1 Přínos prosazování politiky hospodářské soutěže pro digitální transformaci a pro silný a odolný jednotný trh	13
Přínos prosazování antimonopolních pravidel pro digitální transformaci a silný a odolný jednotný trh	14

Přínos kontroly spojování podniků pro digitální transformaci a silný a odolný jednotný trh.....	16
Přínos kontroly státní podpory pro digitální transformaci a pro odolnost jednotného trhu	21
4.2 Přínos prosazování politiky hospodářské soutěže pro zelenou transformaci	22
Přínos prosazování antimonopolní politiky pro zelenou transformaci	22
Přínos kontroly spojování podniků pro zelenou transformaci	23
Přínos kontroly státní podpory pro zelenou transformaci	23
4.3 Přínos politiky hospodářské soutěže pro hospodářství ve prospěch lidí.....	25
Přínos politiky hospodářské soutěže EU k inovacím a spravedlnosti v oblasti plateb	25
<i>Prosazování antimonopolních pravidel v odvětví finančních služeb a pojišťovnictví</i>	<i>26</i>
<i>Prosazování pravidel pro spojování podniků v odvětví finančních služeb</i>	<i>26</i>
Prosazování pravidel státní podpory v odvětví finančních služeb	27
Státní podpora v pojišťovnictví.....	28
Státní podpora v oblasti veřejných záruk	28
5. Začaly fungovat nové doplňkové nástroje jednotného trhu	28
5.1 Nařízení o digitálních trzích.....	28
5.2 Nařízení o zahraničních subvencích	30
6. Dopad politiky státní podpory na integritu jednotného trhu a globální konkurenceschopnost EU .	33
6.1 Celkový přehled o čerpání státní podpory související i nesouvisející s krizí v roce 2022	35
6.2 Zásadní, ale obezřetné využívání státní pomoci v době krize	42
6.3 Pokračování digitální a zelené transformace a další priority EU	46
6.4 Ochrana dobře fungujícího jednotného trhu pro konkurenceschopné hospodářství EU	48
7. Měření dopadu prosazování hospodářské soutěže na zákazníky	49
8. Modernizace pracovních metod GŘ pro hospodářskou soutěž, aby odpovídaly současným i budoucím požadavkům vztahujícím se k prosazování předpisů	51
8.1 Digitální obchodní řešení	51
8.2 Datová analýza a technologie	51
8.3 Posílení nástroje pro oznamovatele.....	52
9. Propagace a osvěta na podporu politiky hospodářské soutěže a jejího prosazování	52
10. Politika hospodářské soutěže v evropském a celosvětovém kontextu	53
10.1 Spojení sil při utváření evropské a celosvětové kultury hospodářské soutěže.....	53
Jednotná politika díky Evropské síti pro hospodářskou soutěž	53
Průběžný a konstruktivní interinstitucionální dialog	53
10.2 Celosvětová spolupráce v oblasti politiky hospodářské soutěže.....	54

Mnohostranné vztahy.....	54
Dvoustranné vztahy	54

1. Úvod

Výroční zprávu o hospodářské soutěži za rok 2023 předkládá Evropská komise (dále jen „Komise“) Evropskému parlamentu, Radě Evropské unie, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Zpráva popisuje klíčový vývoj politiky EU v oblasti hospodářské soutěže a prosazování jejích pravidel v roce 2023.

Rok 2023 byl pro EU dalším náročným rokem. Pokračující ruská útočná válka proti Ukrajině a rostoucí geopolitické napětí nám znovu připomněly, jak je svět propojený, což v neposlední řadě platí i pro EU a její sousední země. Komise přijala rychlá a rozhodná opatření, včetně opatření v oblasti státní podpory, aby zmírnila negativní dopady těchto událostí na hospodářství EU.

V roce 2023 došlo také k pozitivnímu vývoji, zejména hospodářství EU prokázalo odolnost vůči dopadům pokračující ruské agrese vůči Ukrajině. Do konce roku 2023 klesly ceny energií v EU pod své maximum z roku 2022. Politika hospodářské soutěže EU byla jedním z mnoha nástrojů, které byly úspěšně využity při pokračující reakci na krizi, k hospodářskému oživení i k uskutečňování zelené a digitální transformace.

Digitální revoluce rozšířila globální působnost podniků, a to nejen velkých technologických společností, ale všech společností. Digitalizace je hnací silou hospodářského růstu ve všech hospodářských odvětvích. Rychlý vývoj na trhu však vytváří nové výzvy pro orgány prosazující pravidla hospodářské soutěže. Jednou z hlavních výzev, kterým Komise čelí (jak při prosazování antimonopolních pravidel, tak při kontrole spojování podniků), je otázka, jak definovat příslušné trhy v konfrontaci s dynamickým vývojem na trzích. Proto Komise v roce 2023 pokračovala v práci na novém sdělení o definici trhu. Tento vývoj na trhu a tyto výzvy vedly Komisi také k tomu, že v roce 2022 zahájila hodnocení svých vyšetřovacích a rozhodovacích pravomocí pro prosazování článků 101 a 102 Smlouvy o fungování EU (SFEU), jak je stanoveno v nařízení č. 1/2003¹. Tato práce pokračovala i v roce 2023. Komise rovněž připravuje nové pokyny týkající se zneužití dominantního postavení, které vylučuje ostatní soutěžitele, podle článku 102 SFEU.

Úzká spolupráce mezi orgány pro hospodářskou soutěž napříč jurisdikcemi je důležitější než kdy dříve. V listopadu 2023 Komise nařídila společnosti *Illumina*, aby zrušila převzetí společnosti *GRAIL*²; obě společnosti jsou ze Spojených států. V průběhu celého řízení byla Komise v úzkém kontaktu s Federální obchodní komisí USA, která měla podobné obavy ohledně hospodářské soutěže.

¹ Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy (Text s významem pro EHP) (Úř. věst. L 1, 4.1.2003, s. 1).

² Věc M.10939 – *Illumina/GRAIL*.

Globálními a politickými trendy byla rovněž zpochybněna politika státní podpory. V návaznosti na dočasný krizový rámec³ přijala Komise dočasný krizový a transformační rámec⁴, aby v souladu s Průmyslovým plánem Zelené dohody pro Evropu zohlednila také podpůrná opatření v odvětvích, která jsou klíčová pro přechod na klimaticky neutrální hospodářství. I když geopolitický vývoj může ohrožovat zájmy EU, musí EU zůstat věrná základní logice kontroly státní podpory – zabránit tomu, aby státní podpora narušovala jednotný trh. Konkurenceschopnost vychází z hospodářské soutěže, nikoli ze subvencí, a z veřejných prostředků by neměly být financovány investice, které by soukromý sektor byl schopen provést sám. Proto jsou pravidla dočasného krizového a transformačního rámce, která umožňují podporu klíčových odvětví, časově omezená a obsahují přísné záruky. Ukončení platnosti části oddílů dočasného krizového a transformačního rámce týkajících se krize, k němuž došlo na konci roku 2023, a ukončení platnosti zbývajících oddílů týkajících se krize, které je plánováno na rok 2024, je v tomto smyslu pro členské státy a společnosti jasným signálem. V reakci na žádost Evropské rady, aby Komise „Radě podávala zprávy o dopadu stávající politiky státní podpory na integritu jednotného trhu i na globální konkurenceschopnost EU“⁵, obsahuje tato zpráva komplexní přehled a analýzu státní podpory a jejího dopadu na hospodářskou soutěž na jednotném trhu a na konkurenceschopnost EU (viz oddíl 6).

V roce 2023 Komise ukázala, kdy a jak se musí politika hospodářské soutěže EU přizpůsobit, aby trhy EU zůstaly spravedlivé, konkurenceschopné a otevřené ve prospěch podniků i spotřebitelů. Bude v tom pokračovat i nadále.

Od května 2023 navíc Komise uplatňuje nová pravidla nařízení o digitálních trzích⁶, aby digitální trhy zůstaly otevřené a otevřené hospodářské soutěži. Současně s touto zprávou je zveřejněna úplná zpráva o činnostech Evropské komise v rámci nařízení o digitálních trzích v roce 2023, jak stanoví článek 35 uvedeného nařízení. V říjnu 2023 pak vstoupila v platnost oznamovací povinnost podle nařízení o zahraničních subvencích⁷, která má řešit narušení trhu způsobená zahraničními subvencemi.

³ Sdělení Komise – Dočasný krizový rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství po agresí Ruska vůči Ukrajině (Úř. věst. C 131I, 24.3.2022, s. 1).

⁴ Sdělení Komise – Dočasný krizový a transformační rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství po agresí Ruska proti Ukrajině, 2023/C 101/03, C/2023/1711 (Úř. věst. C 101, 17.3.2023, s. 3).

⁵ Zasedání Evropské rady (26. a 27. října 2023), EUCO 14/23, bod 22 písm. g).

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1925 ze dne 14. září 2022 o spravedlivých trzích otevřených hospodářské soutěži v digitálním odvětví a o změně směrnic (EU) 2019/1937 a (EU) 2020/1828 (nařízení o digitálních trzích) (Úř. věst. L 265, 12.10.2022, s. 1).

⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2560 ze dne 14. prosince 2022 o zahraničních subvencích narušujících vnitřní trh (Úř. věst. L 330, 23.12.2022, s. 1).

2. Využití pravidel státní podpory a Nástroje pro oživení a odolnost ke zmírnění negativních dopadů vnějších hospodářských otřesů

2.1 Dočasný krizový a transformační rámec

V březnu 2022 přijala Komise dočasný krizový rámec⁸, aby členským státům umožnila podpořit ekonomiku v souvislosti s ruskou útočnou válkou proti Ukrajině. Původní dočasný krizový rámec zahrnoval státní podporu určenou k řešení bezprostřední hospodářské krize způsobené ruskou invází na Ukrajinu, například podporu likvidity ve formě státních záruk a dotovaných úvěrů, podporu na kompenzaci vysokých cen energie a opatření zaměřená na podporu snižování poptávky po elektřině. V souvislosti s vývojem krize byl tento rámec dvakrát změněn – v červenci 2022 a v říjnu 2022.

V březnu 2023 přijala Komise dočasný krizový a transformační rámec⁹. Tento rámec umožňuje nejen podporu v souvislosti s krizí, ale také členským státům umožňuje podporovat odvětví klíčová pro přechod na klimaticky neutrální hospodářství v souladu s Průmyslovým plánem Zelené dohody pro Evropu.

Dočasný krizový a transformační rámec zejména i) prodlužuje do 31. prosince 2025 možnost členských států urychlit zavádění programů pro energii z obnovitelných zdrojů, skladování energie a dekarbonizaci průmyslových výrobních procesů; ii) mění oblast působnosti těchto opatření, aby se členským státům usnadnilo navrhování těchto programů a jejich zefektivnění, a iii) zavádí nová opatření použitelná do 31. prosince 2025, aby se dále urychlily investice v odvětvích klíčových pro přechod na klimaticky neutrální hospodářství. Rámec umožňuje investiční podporu výroby strategických zařízení, konkrétně baterií, solárních panelů, větrných turbín, tepelných čerpadel, elektrolyzérů a zařízení pro využití a ukládání uhlíku, jakož i výroby klíčových komponentů a výroby a zpětného získávání souvisejících kritických surovin, a to prostřednictvím režimů nebo individuální podpory až do výše subvence, kterou by příjemce mohl obdržet na rovnocennou investici v jurisdikci třetí země mimo EHP, nebo do výše částky potřebné k tomu, aby byla společnost motivována k umístění investice v EHP (tzv. „mezera ve financování“), podle toho, která z těchto částek je nižší. .

V listopadu 2023 Komise po konzultaci s členskými státy prodloužila do 30. června 2024 platnost oddílů umožňujících členským státům poskytovat omezené částky podpory (oddíl 2.1) a podpory na kompenzaci vysokých cen energie (oddíl 2.4), zejména s ohledem na přetrvávající zranitelnost trhů s energií¹⁰, kde jsou obzvláště citlivá odvětví s vysokou spotřebou energie.

V roce 2023 přijala Komise 220 rozhodnutí (z toho 91 rozhodnutí o změnách) v rámci dočasného krizového rámce a dočasného krizového a transformačního rámce a schválila 147 vnitrostátních opatření

⁸ Sdělení Komise – Dočasný krizový rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství po agresí Ruska vůči Ukrajině (Úř. věst. C 131I, 24.3.2022, s. 1).

⁹ Sdělení Komise – Dočasný krizový a transformační rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství po agresí Ruska proti Ukrajině (Úř. věst. C 101, 17.3.2023, s. 3).

¹⁰ Sdělení Komise – Dočasný krizový a transformační rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství po agresí Ruska vůči Ukrajině, C/2023/1188 (Úř. věst. C, 21.11.2023, s. 1).

oznámených 27 členskými státy. Celkový rozpočet, který členské státy oznámily Komisi na tato opatření státní podpory, činil přibližně 77,94 miliardy EUR. Další informace o státní podpoře poskytnuté v rámci těchto dvou nástrojů naleznete v oddíle 6 níže.

2.2 Dokončení postupného ukončování dočasného rámce státní podpory v souvislosti s COVID19 na podporu hospodářství v souvislosti s pandemií koronaviru

S odeznáním dopadů koronavirové pandemie začala Komise v roce 2023 postupně ukončovat platnost dočasného rámce na podporu hospodářství v souvislosti s pandemií COVID-19 („dočasný rámec pro opatření státní podpory“)¹¹. U určitých oddílů bylo stanoveno pozdější datum ukončení platnosti, což umožnilo pokračovat v opatřeních na podporu investic a solventnosti až do 31. prosince 2023¹². Dočasný rámec navíc umožnil flexibilní přechod na jiné formy podpory, jako jsou přímé granty, do 30. června 2023, přičemž jsou zavedeny jasné záruky, zejména pokud jde o konverzi a restrukturalizaci dluhových nástrojů, například úvěrů a záruk¹³.

2.3 Provádění Nástroje pro oživení a odolnost

V roce 2023 pokračovalo provádění Nástroje pro oživení a odolnost¹⁴ – ústředního prvku iniciativy NextGenerationEU¹⁵. Jeho cílem je – vedle politiky soudržnosti a v návaznosti na ni – podpořit soudržnost mezi členskými státy tím, že budou zmírněny sociální a hospodářské dopady pandemie COVID-19 s cílem zajistit lepší připravenost EU na budoucí výzvy, zejména podporou zelené a digitální transformace.

Většina opatření financovaných z prostředků Nástroje pro oživení a odolnost nepředstavuje státní podporu. Většinu z opatření, která státní podporu představují, mohou členské státy provádět přímo, a to buď podle nařízení o blokových výjimkách¹⁶, nebo podle nařízení o podpoře *de minimis*¹⁷.

Bylo však oznámeno několik opatření, která Komise předem schválila. Za tímto účelem Komise v dubnu 2023 zveřejnila aktualizované šablony pro státní podporu¹⁸, které mají členským státům pomoci navrhnout v souladu s pravidly státní podpory podpůrná opatření, jež mají být zahrnuta do jejich národních plánů pro oživení a odolnost. Aktualizované šablony usnadňují členským státům vytváření opatření státní podpory, která dále přispívají k provádění Zelené dohody pro Evropu a

¹¹ Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_22_2980

¹² Sdělení Komise: Změna dočasného rámce pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19 (Úř. věst. C 423, 7.11.2022, s. 9).

¹³ Sdělení Komise: Šestá změna dočasného rámce pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19 a změna přílohy sdělení Komise členským státům o uplatňování článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na krátkodobé pojištění vývozních úvěrů, 2021/C 473/01, C/2021/8442 (Úř. věst. C 473, 24.11.2021, s. 1).

¹⁴ Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_22_3131

¹⁵ Viz: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=en

¹⁶ Především nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem (Úř. věst. L 187, 26.6.2014, s. 1), naposledy pozměněné nařízením Komise (EU) 2021/1237 (Úř. věst. L 270, 29.7.2021, s. 39).

¹⁷ Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* (Úř. věst. L 352, 24.12.2013, s. 1).

¹⁸ Viz: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/rrf-guiding-templates_en

zároveň snižují závislost na ruských fosilních palivech a urychlují zelenou transformaci, jak je stanoveno v plánu REPowerEU. V roce 2023 přijala Komise více než 50 rozhodnutí o státní podpoře týkajících se opatření financovaných z Nástroje pro oživení a odolnost.

3. Zajištění toho, aby pravidla hospodářské soutěže obstála i v budoucnu – pokrok v provádění rozsáhlé politické agendy

3.1 Aktualizace antimonopolních pravidel a pokynů a pravidel a pokynů pro spojování podniků

Přijetí pravidel pro dohody o horizontální spolupráci

Komise v červnu 2023 přijala revidovaná nařízení o horizontálních blokových výjimkách týkajících se dohod o výzkumu a vývoji¹⁹ a specializačních dohod²⁰ a revidované horizontální pokyny, které uvedená nařízení doplňují²¹. Revidovaná pravidla poskytují aktuální pokyny, které podnikům pomohou posoudit slučitelnost jejich dohod o spolupráci s pravidly EU v oblasti hospodářské soutěže, včetně typů spolupráce, které mohou přispět k digitální a zelené transformaci. Nařízení o horizontálních blokových výjimkách vyjímají ze zákazu podle čl. 101 odst. 1 SFEU některé dohody o výzkumu a vývoji a specializační dohody, které podporují hospodářskou soutěž. Revidovaná pravidla mimo jiné rozšiřují oblast působnosti nařízení o specializovaných blokových výjimkách tak, aby zahrnovala vícestranné dohody pro více typů dohod o výrobě, a poskytují větší flexibilitu při výpočtu podílů na trhu.

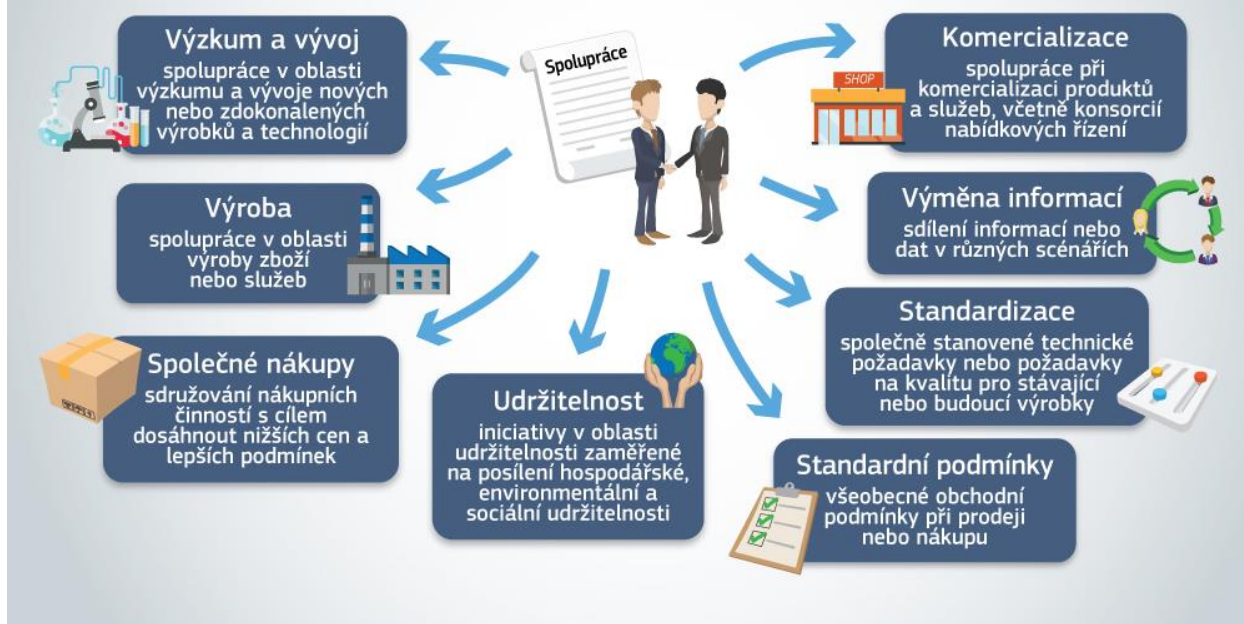
Revidované pokyny k horizontálním omezením byly aktualizovány tak, aby odrážely nejnovější judikaturu a praxi v oblasti prosazování práva. Obsahují rozšířené pokyny k výměně informací, včetně digitálních forem výměny, a ke společnému nákupu, včetně rozlišení mezi legitimním společným nákupem a kartely kupujících. Nová kapitola obsahuje pokyny k uplatňování pravidel hospodářské soutěže na dohody o udržitelnosti.

¹⁹ Nařízení Komise (EU) 2023/1066 ze dne 1. června 2023 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na některé kategorie dohod o výzkumu a vývoji (Úř. věst. L 143, 2.6.2023, s. 9).

²⁰ Nařízení Komise (EU) 2023/1067 ze dne 1. června 2023 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na některé kategorie specializačních dohod (Úř. věst. L 143, 2.6.2023, s. 20).

²¹ Sdělení Komise – Pokyny k použitelnosti článku 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci (Úř. věst. C 259, 21.7.2023, s. 1).

Spolupráce s konkurenty - čeho se týkají revidovaná horizontální pravidla

Zdroj: Evropská komise.

Prodloužená platnost nařízení o blokových výjimkách pro motorová vozidla

EU má zvláštní režim pro vertikální dohody v odvětví motorových vozidel, nařízení o blokových výjimkách pro motorová vozidla²², jehož platnost měla skončit dne 31. května 2023. V dubnu 2023 Komise prodloužila platnost nařízení o blokových výjimkách pro motorová vozidla o pět let do 31. května 2028. Komise omezila trvání tohoto prodloužení na pět let, aby mohla včas reagovat na vývoj trhu, například v důsledku digitalizace vozidel, elektrifikace a nových vzorců mobility.

Komise rovněž aktualizovala doplňkové pokyny²³ pro toto odvětví. Pro provozovatele opravárenských a údržbářských služeb představují údaje generované vozidly čím dál významnější faktor hospodářské soutěže. Revidované pokyny pomohou společností v automobilovém průmyslu

²² Nařízení Komise (EU) č. 461/2010 ze dne 27. května 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě v odvětví motorových vozidel (Úř. věst. L 129, 28.5.2010, s. 52) ve znění nařízení Komise (EU) 2023/822 ze dne 17. dubna 2023, kterým se mění nařízení (EU) č. 461/2010, pokud jde o období jeho použitelnosti (Úř. věst. L 102I, 17.4.2023, s. 1).

²³ Sdělení Komise: Doplňkové pokyny k vertikálním omezením v dohodách o prodeji a opravách motorových vozidel a distribuci náhradních dílů pro motorová vozidla (Úř. věst. C 138, 28.5.2010, s. 16), ve znění sdělení Komise Změny v oznámení Komise – Doplňkové pokyny k vertikálním omezením v dohodách o prodeji a opravách motorových vozidel a distribuci náhradních dílů pro motorová vozidla, 2023/C 133 I/01 (Úř. věst. C 133I, 17.4.2023, s. 1).

posoudit slučitelnost jejich vertikálních dohod s pravidly hospodářské soutěže EU a zároveň zajistí, aby provozovatelé poprodejních služeb, včetně autoservisů, měli i nadále přístup k údajům o vozidlech, které jsou nezbytné pro opravy a údržbu.

Přijetí balíčku pro zjednodušení spojování podniků

V dubnu 2023 přijala Komise balíček pro zjednodušení spojování podniků. Tento balíček obsahuje: i) revidované prováděcí nařízení²⁴, ii) oznámení o zjednodušeném postupu²⁵ a iii) sdělení o předávání dokumentů²⁶. Cílem balíčku je zjednodušit postup Komise při přezkumu neproblematických spojování (zjednodušené případy) a rozšířit jeho oblast působnosti. Snižuje také množství informací požadovaných pro oznamování transakcí a zavádí elektronické oznamování jako standardní. Oznámení podrobněji uvádí okolnosti, za kterých může Komise případ vyšetřovat v rámci běžného přezkumného postupu, i když formálně splňuje podmínky pro zjednodušený postup. Tato pravidla pro zjednodušení spojování vstoupila v platnost dne 1. září 2023.

Přijetí pokynů k dohodám o udržitelnosti v zemědělství

Článek 101 SFEU zakazuje dohody mezi společnostmi, které omezují hospodářskou soutěž, jako jsou dohody mezi soutěžiteli, které vedou k vyšším cenám nebo nižším množstvím. Článek 210a nařízení č. 1308/2013 (nařízení o společné organizaci trhů)²⁷ však z oblasti působnosti tohoto obecného zákazu vylučuje některé omezující dohody v odvětví zemědělství, pokud jsou tyto dohody nezbytné k dosažení norem udržitelnosti. Po veřejné konzultaci v první polovině roku 2023²⁸ k návrhu pokynů k článku 210a nařízení o společné organizaci trhů²⁹ přijala Komise pokyny v prosinci 2023. Cílem pokynů je usnadnit přijímání dohod o udržitelnosti v zemědělství tím, že vysvětlují, jak splnit podmínky pro vyloučení stanovené v článku 210a nařízení o společné organizaci trhů, a uvádějí konkrétní příklady.

²⁴ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/914 ze dne 20. dubna 2023 kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 802/2004 (Úř. věst. L 119, 5.5.2023, s. 22).

²⁵ Sdělení Komise o zjednodušeném postupu ohledně některých spojení podle nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků (Úř. věst. C 160, 5.5.2023, s. 1).

²⁶ Sdělení Komise – sdělení podle čl. 3 odst. 2, čl. 13 odst. 3 a článků 20 a 22 prováděcího nařízení Komise (EU) 2023/914, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 802/2004 (Úř. věst. C 160, 5.5.2023, s. 1).

²⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2117 ze dne 2. prosince 2021, kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, nařízení (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin, nařízení (EU) č. 251/2014 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků a nařízení (EU) č. 228/2013, kterým se stanoví zvláštní opatření v oblasti zemědělství ve prospěch nejvzdálenějších regionů Unie (Úř. věst. L 435, 6.12.2021, s. 262).

²⁸ Veřejná konzultace k návrhu pokynů pro dohody o udržitelnosti v zemědělství, od 10. ledna 2023 do 24. dubna 2023, viz: https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2023-sustainability-agreements-agriculture_en

²⁹ Viz: https://competition-policy.ec.europa.eu/about/reaching-out/sustainability-guidelines-agri-food-supply-chain_en

Neprodloužení blokové výjimky pro konsorcia liniové dopravy

Služby liniové dopravy zahrnují pravidelnou, plánovanou přepravu jiného než volně loženého nákladu po určité trase. Pravidelně je zajišťuje několik přepravních společností sdružených v konsorciích. Nařízení o blokových výjimkách pro konsorcia umožňuje společnostem liniové dopravy spolupracovat v určitých mezích, aniž by porušovaly právo EU v oblasti hospodářské soutěže. V době přijetí v roce 2009 bylo hlavním cílem této výjimky usnadnit spolupráci mezi společnostmi liniové dopravy za účelem zvýšení provozní účinnosti, optimalizace využití plavidel a zlepšení kvality služeb. Po vyhodnocení však Komise zjistila, že počet konsorcií, na něž se nařízení o blokových výjimkách pro konsorcia vztahuje, je poměrně nízký. Účinnost a efektivita uvedeného nařízení je proto omezená. Komise se rozhodla blokovou výjimku neprodloužit a nechat její platnost vypršet 25. dubna 2024³⁰.

Zahájení příprav na vypracování pokynů k uplatňování článku 102 SFEU

V březnu 2023 Komise zveřejnila výzvu k předložení faktických podkladů pro budoucí pokyny k uplatňování článku 102 SFEU na jednání vylučující ostatní soutěžitele³¹. Pokyny budou odrážet judikaturu EU a rozsáhlé zkušenosti Komise s prosazováním článku 102 SFEU. Komise zveřejní návrh pokynů k veřejné konzultaci a pečlivě zváží připomínky zúčastněných stran.

Pokračuje hodnocení nařízení č. 1/2003

Nařízení č. 1/2003³² a jeho prováděcí akt, nařízení č. 773/2004³³, stanoví procesní rámec, jehož cílem je zajistit účinné a jednotné uplatňování článků 101 a 102 SFEU v EU. V průběhu času se objevily nové výzvy pro prosazování pravidel hospodářské soutěže, například v souvislosti s digitalizací ekonomiky a rostoucí složitostí antimonopolních šetření. Po veřejné konzultaci v roce 2022³⁴ Komise pokračovala v hodnocení v roce 2023. Za tímto účelem uspořádala Komise v říjnu 2023 pracovní setkání s nejrůznějšími zúčastněnými stranami. Komise rovněž zadala vypracování studie na podporu hodnocení. V průběhu hodnocení Komise spolupracuje s vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž.

³⁰ Sdělení o nařízení Komise (ES) č. 906/2009 ze dne 28. září 2009 o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na určité kategorie dohod, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě mezi společnostmi liniové dopravy (konsorcií), 10.10.2023, C(2023) 6700 final.

³¹ Výzva k předložení faktických podkladů k pokynům týkajícím se zneužívání dominantního postavení podniků vylučujícího ostatní soutěžitele, od 27.3.2023 do 24.4.2023, viz: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13796-EU-competition-law-guidelines-on-exclusionary-abuses-by-dominant-undertakings_cs

³² Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy (Text s významem pro EHP) (Úř. věst. L 1, 4.1.2003, s. 1).

³³ Nařízení Komise (ES) č. 773/2004 ze dne 7. dubna 2004 o vedení řízení Komise podle článků 81 a 82 Smlouvy o ES (Text s významem pro EHP) (Úř. věst. L 123, 27.4.2004, s. 18).

³⁴ Veřejná konzultace o hodnocení antimonopolních procesních pravidel EU, od 30. června 2022 od 6. října 2022. https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13431-EU-antitrust-procedural-rules-evaluation_cs

Hodnocení pravidel pro dohody o převodu technologií

V listopadu 2022 Komise zahájila hodnocení nařízení o blokových výjimkách pro převod technologií³⁵ a doprovodných pokynů³⁶. Tato práce pokračovala po celý rok 2023. Hodnocení umožní Komisi rozhodnout, zda by platnost nařízení o blokových výjimkách pro převod technologií měla být ukončena, prodloužena nebo zda by nařízení mělo být revidováno.

3.2 Aktualizace pravidel a pokynů pro státní podporu

Změna obecného nařízení o blokových výjimkách;

V červnu 2023 přijala Komise cílenou změnu obecného nařízení o blokových výjimkách s cílem dále zjednodušit a urychlit podporu zelené a digitální transformace v EU a zároveň zajistit fungování jednotného trhu³⁷. Revidované obecné nařízení o blokových výjimkách poskytuje členským státům větší flexibilitu při navrhování a provádění opatření státní podpory v odvětvích klíčových pro přechod ke klimatické neutralitě a k průmyslu pro nulové čisté emise. Kromě toho pomůže urychlit investice a financování výroby čistých technologií v EU v souladu s průmyslovým plánem Zelené dohody pro Evropu³⁸.

Revidované obecné nařízení o blokových výjimkách rozšiřuje a zefektivňuje možnosti poskytování státní podpory na ochranu životního prostředí a energetiku. Kromě toho usnadňuje podporu významných projektů společného evropského zájmu v oblasti výzkumu a vývoje a rozšiřuje možnosti odborné přípravy a změny kvalifikace zaměstnanců. Rovněž usnadňuje poskytování podpory ve formě regulovaných cen elektřiny, plynu nebo tepla tím, že tuto kategorii zahrnuje do působnosti obecného nařízení o blokových výjimkách. Revidované obecné nařízení o blokových výjimkách rovněž zvyšuje prahové hodnoty pro oznamování podpory na ochranu životního prostředí a podpory na výzkum, vývoj a inovace. Revidované obecné nařízení o blokových výjimkách navíc vyjasňuje a zjednodušuje možnosti podpory rizikového financování pro malé a střední podniky. Jsou rovněž vyjasněna ustanovení týkající se pevných a mobilních širokopásmových sítí, která byla rozšířena v klíčových oblastech, jako je možnost financovat aktivní mobilní zařízení a nová ustanovení pro páteří sítě. Platnost obecného nařízení o blokových výjimkách byla prodloužena do konce roku 2026 a jeho ustanovení byla sladěna s revidovanými pokyny pro regionální podporu, pokyny pro podporu v oblasti klimatu, ochrany životního prostředí a energetiky, pokyny pro rizikové financování, rámcem pro výzkum, vývoj a inovace a pokyny pro širokopásmové připojení.

³⁵ Nařízení Komise (EU) č. 316/2014 ze dne 21. března 2014 o použití čl. 101 odst. 3 SFEU na určité kategorie dohod o převodu technologií (Úř. věst. L 93, 28.3.2014, s. 17).

³⁶ Sdělení Komise – Pokyny o použití článku 101 SFEU na dohody o převodu technologií (Úř. věst. C 89, 28.3.2014, s. 3).

³⁷ Nařízení Komise (EU) 2023/1315 ze dne 23. června 2023 o změně nařízení (EU) č. 651/2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem, a nařízení (EU) 2022/2473, kterým se určité kategorie podpory pro podniky působící v oblasti produkce, zpracování a uvádění produktů rybolovu a akvakultury na trh prohlašují za slučitelné s vnitřním trhem podle článků 107 a 108 Smlouvy (Text s významem pro EHP), C/2023/4278 (Úř. věst. L 167, 30.6.2023, s. 1).

³⁸ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Průmyslový plán Zelené dohody pro věk s nulovými čistými emisemi, COM(2023) 62 final.

Přijetí revidovaného obecného nařízení de minimis

V prosinci 2023 přijala Komise nové obecné nařízení *de minimis*³⁹, zatímco platnost předchozího nařízení *de minimis* skončila dne 31. prosince 2023. Nařízení vyjímá malé částky podpory z oblasti působnosti kontroly státní podpory EU, protože se má za to, že nemají žádný vliv na obchod mezi členskými státy a nenarušují ani nemohou narušit hospodářskou soutěž. Výjimka z kontroly státní podpory pro malé částky podpory významně snižuje administrativní zátěž pro podniky – zejména malé a střední podniky – a členské státy. Hlavní změny spočívají ve zvýšení stropu na 300 000 EUR během tří let, aby se přizpůsobil inflaci, a v zavedení povinného registru *de minimis* na vnitrostátní úrovni nebo na úrovni EU, aby se zvýšila transparentnost. Zatímco podle předchozího nařízení byly podniky povinny sledovat obdržené podpory *de minimis*, nové nařízení *de minimis* obsahuje povinnost všech členských států poskytovat od roku 2026 úplné informace o udělené podpoře *de minimis* v centrálním registru na vnitrostátní úrovni nebo na úrovni EU a kontrolovat každou novou poskytnutou podporu, zda nepřesahuje příslušný strop.

Přijetí revidovaného nařízení de minimis pro služby obecného hospodářského zájmu

V prosinci 2023 Komise přijala nařízení (EU) č. 2023/2832 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* udílenou podnikům poskytujícím služby obecného hospodářského zájmu⁴⁰. Toto nařízení vstoupilo v platnost dne 1. ledna 2024 a nahrazuje nařízení (ES) č. 360/2012⁴¹, jehož platnost skončila 31. prosince 2023. Komise se rozhodla zvýšit prahovou hodnotu podpory *de minimis* na 750 000 EUR na podnik poskytující služby obecného hospodářského zájmu za jakékoli období tří let.

Přijetí revidovaných pravidel státní podpory pro odvětví zemědělství, lesnictví, rybolovu a akvakultury

V lednu 2023 vstoupilo v platnost revidované nařízení o blokových výjimkách pro zemědělství a nařízení o blokových výjimkách pro rybolov a pokyny ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech (pokyny pro zemědělství)⁴². Pokyny ke státní podpoře v odvětví rybolovu a akvakultury (pokyny pro rybolov), které Komise schválila v prosinci 2022, se použijí od dubna 2023⁴³.

³⁹Nařízení Komise (EU) 2023/2832 ze dne 13. prosince 2023 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* (Úř. věst. L, 2023/2832, 15.12.2023, s. 1).

⁴⁰ Nařízení Komise (EU) č. 2023/2832 ze dne 13. prosince 2023 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* udílenou podnikům poskytujícím služby obecného hospodářského zájmu (Úř. věst. L, 2023/2832, 15.12.2023, s. 1).

⁴¹ Nařízení Komise (EU) č. 360/2012 ze dne 25. dubna 2012 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* udílenou podnikům poskytujícím služby obecného hospodářského zájmu (Úř. věst. L 114, 26.4.2012, s. 8).

⁴² Sdělení Komise – Pokyny ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech, 2022/C 485/01 (Úř. věst. C 485, 21.12.2022, s. 1).

⁴³ Sdělení Komise – Pokyny ke státní podpoře v odvětví rybolovu a akvakultury (Úř. věst. C 107, 23.3.2023, s. 1).

Nařízení o blokových výjimkách pro zemědělství a pro rybolov rozšiřují oblast působnosti blokových výjimek. Podle nových pravidel je předmětem blokové výjimky až 50 % případů, které musely být podle původního rámce oznámeny. Nové pokyny pro zemědělství a pro rybolov odrážejí zkušenosti Komise z praxe a současné strategické priority EU, zejména společnou zemědělskou politiku, společnou rybářskou politiku, Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond, Zelenou dohodu pro Evropu, strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“ a strategii v oblasti biologické rozmanitosti. Revidované pokyny pro rybolov pomáhají členským státům splnit ambiciózní zelené cíle EU zlepšením energetické účinnosti a zmírněním dopadů změny klimatu.

V říjnu 2023 přijala Komise změnu nařízení *de minimis* pro odvětví rybolovu a akvakultury⁴⁴. Revidované nařízení zvyšuje strop podpory *de minimis* na podnik za tři roky z 30 000 EUR na 40 000 EUR. Kromě toho se na zpracování a uvádění produktů rybolovu a akvakultury na trh již nevztahuje nařízení *de minimis* pro rybolov, ale obecné nařízení *de minimis*.

Přijetí Kodexu osvědčených postupů pro významné projekty společného evropského zájmu

Sdělení o významných projektech společného evropského zájmu⁴⁵ stanoví kritéria způsobilosti a slučitelnosti, která Komise uplatňuje při posuzování státní podpory poskytované na významné projekty společného evropského zájmu. Po posouzení a následném schválení státní podpory pro řadu významných projektů společného evropského zájmu získaly členské státy a Komise zkušenosti s posuzováním státní podpory pro významné projekty společného evropského zájmu. Na základě těchto zkušeností připravila Komise v květnu 2023 kodex osvědčených postupů pro navrhování významných projektů společného evropského zájmu⁴⁶, který umožňuje zjednodušené posuzování. Tento kodex nevyjadřuje platné právní stanovisko ani nepředstavuje právně závazný přístup pro přímé účastníky významných projektů společného evropského zájmu. Rovněž nezakládá žádná další práva ani neukládá žádné nové povinnosti.

Společné evropské fórum pro významné projekty společného evropského zájmu

Na podzim roku 2023 zahájila Komise činnost Společného evropského fóra pro významné projekty společného evropského zájmu⁴⁷, které se poprvé sešlo dne 20. října 2023. Fórum – partnerství mezi Komisí a členskými státy – se zabývá celým životním cyklem významných projektů společného evropského zájmu a jeho cílem je zvýšit účinnost navrhování, posuzování (na základě stávajících pravidel státní podpory) a provádění těchto projektů a také určit oblasti strategického zájmu EU pro

⁴⁴ Nařízení Komise (EU) 2023/2391 ze dne 4. října 2023, kterým se mění nařízení (EU) č. 717/2014, (EU) č. 1407/2013, (EU) č. 1408/2013 a (EU) č. 360/2012, pokud jde o podporu *de minimis* na zpracování a uvádění produktů rybolovu a akvakultury na trh, a nařízení (EU) č. 717/2014, pokud jde o celkovou výši podpory *de minimis* poskytnuté jednomu podniku, dobu jeho použitelnosti a další záležitosti (Úř. věst. L 2391, 5.10.2023, s. 1).

⁴⁵ Sdělení Komise – Kritéria pro analýzu slučitelnosti státní podpory, která má podpořit realizaci významných projektů společného evropského zájmu, s vnitřním trhem, 2021/C 528/02 (Úř. věst. C 528, 30.12.2021, s. 10).

⁴⁶ Kodex osvědčených postupů GR COMP pro transparentní, inkluzivní a rychlejší navrhování a posuzování významných projektů společného evropského zájmu, 17. května 2023, viz: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2023-05/IPCEIs_DG_COMP_code_of_good_practices.pdf

⁴⁷ [Společné evropské fórum pro významné projekty společného evropského zájmu – Evropská komise \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/competition-policy/competition-policy_en)

případné budoucí významné projekty společného evropského zájmu. Společné evropské fórum pro významné projekty společného evropského zájmu usiluje o dosažení těchto cílů lepším sladěním potenciálních nových projektů s politickými cíli průmyslové strategie EU. Fórum se bude scházet několikrát ročně.

Přijetí výkladových pokynů k nařízení (EU) č. 1370/2007

V roce 2023 přijala Komise revidovanou verzi výkladových pokynů k nařízení (EU) č. 1370/2007 o závazcích veřejné služby v odvětví pozemní dopravy⁴⁸. Cílem těchto pokynů je poskytnout členským státům a zúčastněným stranám další pokyny k uplatňování některých ustanovení uvedeného nařízení s ohledem na změny, které přinesl čtvrtý železniční balíček, a na příslušnou judikaturu soudů EU.

Hodnocení

V souladu s pokyny ke zlepšování právní úpravy pokračovalo GŘ pro hospodářskou soutěž v hodnocení pravidel pro státní podporu bankám v obtížích⁴⁹ a pro podporu ve formě veřejných záruk⁵⁰.

4. Přínos prosazování politiky hospodářské soutěže pro hlavní priority Komise

Zachování tržní disciplíny prostřednictvím účinného prosazování pravidel hospodářské soutěže EU má zásadní význam pro zelenou a digitální transformaci hospodářství EU a pro budování hospodářství ve prospěch lidí. Prosazování pravidel hospodářské soutěže navíc přispívá k odstranění zbývajících překážek na jednotném trhu a odstraňuje tržní omezení. Jednotný trh ze své podstaty pomáhá zvyšovat hospodářskou odolnost ekonomiky EU tím, že posiluje pobídky k investicím, inovacím, diverzifikaci dodavatelských řetězců a hledání nových obchodních příležitostí.

4.1 Přínos prosazování politiky hospodářské soutěže pro digitální transformaci a pro silný a odolný jednotný trh

Politika hospodářské soutěže hraje zásadní roli v úsilí EU o získání celosvětového vedoucího postavení v digitální oblasti tím, že zlepšuje fungování trhů ve prospěch spotřebitelů, podniků a společnosti. Digitální transformace má hluboký dopad na všechny aspekty hospodářství a společnosti. Politika hospodářské soutěže stimuluje změny a podporuje inovace a pomáhá EU plně

⁴⁸ Sdělení Komise o výkladových pokynech pro nařízení (ES) č. 1370/2007 o veřejných službách v přepravě cestujících po železnici a silnici, 2023/C 222/01, C/2023/3978, Úř. věst. C 222, 26.6.2023, s. 1.

⁴⁹ Sdělení Komise o použití pravidel pro poskytování státní podpory ve prospěch bank v souvislosti s finanční krizí („sdělení o bankovníctví z roku 2013“) (Úř. věst. C 216, 30.7.2013, s. 1) a související sdělení: sdělení o rekapitalizaci z roku 2009 (2009/C10/03), sdělení o znehodnocených aktivech z roku 2009 (2009/C72/01), sdělení o restrukturalizaci z roku 2009 (2009/C195/04), sdělení o prodloužení z roku 2010 (2010/C329/07), sdělení o prodloužení z roku 2011 (2011/C356/02).

⁵⁰ Sdělení Komise o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory ve formě záruk (Úř. věst. C 155, 20.6.2008, s. 10).

využít potenciál digitálního věku. Přínos prosazování antimonopolních pravidel pro digitální transformaci a pro silný a odolný jednotný trh

Přínos prosazování antimonopolních pravidel pro digitální transformaci a silný a odolný jednotný trh

Centrální procesor je jednou ze základních součástí každého počítače, a proto je pro celý digitální sektor zásadní, aby trh s procesory zůstal konkurenceschopný. V roce 2009 uložila Komise společnosti *Intel* pokutu ve výši 1,06 miliardy EUR za porušení článku 102 SFEU. Společnost *Intel* se dopustila dvou forem nezákonného jednání⁵¹. Poskytovala výrobcům počítačů rabaty pod podmínkou, že od ní nakoupí všechny nebo téměř všechny procesory typu x86 („podmíněné rabaty“). Společnost *Intel* rovněž prováděla přímé platby výrobcům počítačů za zastavení nebo odložení uvedení konkrétních produktů obsahujících konkurenční procesory typu x86 („čistá omezení“). V roce 2022 Tribunál částečně zrušil původní rozhodnutí Komise z roku 2009, pokud jde o podmíněné slevy. V návaznosti na to Komise v září 2023 znovu přijala rozhodnutí, kterým společnosti *Intel* uložila pokutu ve výši 376,36 milionu EUR za čistá omezení.

Služby předplatného digitální hudby jsou v EU spotřebiteli hojně využívány, a proto je důležité, aby v tomto odvětví dobře fungovala hospodářská soutěž. Za tímto účelem vydala Komise v únoru 2023 prohlášení o námitkách⁵² vůči společnosti *Apple*, v němž ji informovala o svém předběžném názoru, že společnost *Apple* zneužívá své dominantní postavení tím, že omezuje možnost vývojářů aplikací informovat uživatele iPhonů a iPadů o alternativních službách předplatného hudby. Komise dospěla k předběžnému názoru, že povinnosti omezující možnost informovat uživatele o alternativních možnostech (tzv. anti-steering), které ukládá společnost *Apple*, jsou nekalými obchodními podmínkami v rozporu s článkem 102 SFEU.

V prohlášení o námitkách vydaném v červnu 2023 Komise informovala společnost *Google* o svém předběžném názoru, že porušuje článek 102 SFEU tím, že narušuje hospodářskou soutěž v odvětví reklamních technologií⁵³. Společnost *Google* je přítomna na všech úrovních dodavatelského řetězce reklamních technologií. Pokud by došlo k omezení hospodářské soutěže v oblasti služeb reklamních technologií, mělo by to široký dopad na digitální odvětví, protože by to negativně ovlivnilo nejen přímé konkurenty společnosti *Google*, ale také vydavatele a samotné inzerenty. Komise je znepokojena tím, že společnost *Google* upřednostňuje své vlastní služby online zobrazování reklamy na úkor konkurentů, inzerentů a online vydavatelů. Komise předběžně zjistila, že společnost *Google* zneužila své dominantní postavení tím, že zvýhodnila svou vlastní burzu reklamy AdX v aukci pro výběr reklamy, kterou provádí její reklamní server DFP, a tím, že zvýhodnila AdX ve způsobu, jakým její nástroje pro nákup reklamy Google Ads a DV360 zadávají nabídky na burzách reklamy.

⁵¹ Věc AT. 37990 – *Intel*.

⁵² Věc AT.40437, *Apple* – praktiky obchodu App Store (streamování hudby).

⁵³ Věc AT.40670, společnost *Google* – reklamní technologie a postupy vztahující se k údajům.

Vytvoření kartelu je jedním z nejzávažnějších porušení hospodářské soutěže. Kartely vážně poškozují ekonomiku, aniž by zvyšovaly její účinnost. Tím, že horizontální kartely účtují vyšší ceny a omezují produkci, snižují hospodářskou účinnost a blahobyt. Odrážejí podniky od vývoje nových výrobků a technologií, čímž omezují inovace a výběr pro spotřebitele.

V září 2023 Komise poprvé potrestala kartel v obranném odvětví a uložila společnosti *Diehl* pokutu ve výši 1,2 milionu EUR za to, že se společně se svým konkurentem společností *RUAG*⁵⁴ účastnila kartelové dohody týkající se prodeje vojenských ručních granátů. Společnosti *RUAG* nebyla uložena pokuta, protože na kartel upozornila Komise v rámci programu shovívavosti EU. Komise zjistila, že si společnosti mezi sebou dělily vnitrostátní trhy v EHP v průběhu téměř 14 let. Obě společnosti uznaly svou účast na kartelových dohodách a souhlasily s narovnáním.

V říjnu 2023 Komise rovněž přijala rozhodnutí proti kartelové dohodě ve farmaceutickém odvětví. V řízení o narovnání uložila společnostem *Alkaloids of Australia*, *Alkaloids Corporation*, *Boehringer*, *Linnea* a *Transo-Pharm* pokutu v celkové výši 13,4 milionu EUR za účast v dlouhodobém kartelu týkajícím se složky léčivých přípravků N-butylobromid skopolaminu/hyoscinu (SNBB), která je nezbytná k výrobě léků proti křečím v břišní dutině⁵⁵. Společnosti C2 PHARMA nebyla uložena pokuta, protože na kartel upozornila Komise v rámci programu shovívavosti EU. Šest společností koordinovalo svůj postup a dohodlo se na stanovení minimální prodejní ceny SNBB pro své zákazníky (distributory a výrobce generických léčiv) a na přidělení kvót. Kromě toho si vyměňovaly obchodně citlivé informace.

V listopadu 2023 uložila Komise společnosti *Rabobank* pokutu ve výši 26,6 milionu EUR za účast v kartelu týkajícím se obchodování s některými dluhopisy denominovanými v eurech se společností *Deutsche Bank*⁵⁶. Společnost *Deutsche Bank* pokutu nedostala, protože na kartel upozornila Komise v rámci programu shovívavosti EU. Šetření Komise odhalilo, že v letech 2006 až 2016 si obě banky prostřednictvím některých svých obchodníků vyměňovaly obchodně citlivé informace a koordinovaly své obchodní a cenové strategie.

V listopadu 2023⁵⁷ Komise informovala šest společností a jedno obchodní sdružení o svém předběžném názoru, že porušily antimonopolní pravidla tím, že se spolčily za účelem zvýšení cen startovacích baterií motorových vozidel prodávaných výrobci automobilů v EHP.

V odvětví potravinářských výrobků Komise v roce 2023 pokračovala v šetření možného omezení paralelního obchodu s čokoládou, sušenkami a kávou mezi členskými státy ze strany společnosti *Mondelez*⁵⁸. Komise rovněž zahájila vyšetřování údajných praktik uzavírání trhu s energetickými nápoji a provedla neohlášené inspekce ve společnosti *Red Bull*⁵⁹.

⁵⁴ Věc AT.40760 – Ruční granáty.

⁵⁵ Věc AT.40636 – SNBB.

⁵⁶ Věc AT.40512 – Dluhopisy denominované v eurech.

⁵⁷ Věc AT.40545 - Startovací baterie pro motorová vozidla.

⁵⁸ See: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_281

⁵⁹ Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1802

V roce 2023 provedla Komise neohlášené inspekce v řadě odvětví, například v odvětví parfémů⁶⁰, energetických nápojů⁶¹, módy⁶², zdravotnických prostředků⁶³, chemických látek používaných ve stavebnictví⁶⁴ a v odvětví online tržišť pro doručování potravin⁶⁵.

Rozsudek Tribunálu ve věci Videohry⁶⁶

V září 2023 potvrdil Tribunál rozhodnutí Komise o porušení práva proti společnosti Valve ve věci *Videohry*. Komise ve svém rozhodnutí konstatovala, že společnost Valve a pět vydavatelů počítačových videoher uzavřelo protisoutěžní dohody / dohody o jednání ve vzájemné shodě omezující paralelní dovoz počítačových videoher, a to prostřednictvím zeměpisného blokování. Tribunál potvrdil, že tyto dohody / dohody o jednání ve vzájemné shodě jsou protisoutěžní z hlediska svého cíle, neboť mají omezit paralelní dovoz, a že právní a hospodářský kontext to nezpochybňuje. Tribunál dále potvrdil, že čl. 101 odst. 1 SFEU se vztahuje na všechny dohody a jednání ve vzájemné shodě, které narušují hospodářskou soutěž, bez ohledu na trh, na němž strany působí.

Tribunál rovněž objasnil vztah mezi právem EU v oblasti hospodářské soutěže a autorskými právy. Tribunál potvrdil, že udělování licencí (včetně výhradních licencí) jako takové není v rozporu s článkem 101 SFEU. Další územní omezení licencí, která znemožňují přístup k chráněnému předmětu z území mimo území, na které se licence vztahuje, však mohou mít protisoutěžní cíl a spadají pod článek 101 SFEU.

Přínos kontroly spojování podniků pro digitální transformaci a silný a odolný jednotný trh

Kontrola spojování podniků je základem klíčových priorit Komise, pokud jde o digitální inovace a transformaci, zamezení vzniku nadměrné tržní síly, uzavření trhu a vyloučení účastníků trhu. V roce 2023 Komise nadále prosazovala svá pravidla pro kontrolu spojování podniků, aby chránila spotřebitele před zvyšováním cen, ale také před zhoršováním dalších důležitých parametrů hospodářské soutěže, jako je kvalita, výběr a inovace.

Činnosti Komise v oblasti kontroly spojování podniků probíhaly i v roce 2023 na vysoké úrovni. Komise přijala 333 rozhodnutí o spojení v různých odvětvích (v roce 2022 těchto rozhodnutí přijala 368), z nichž 271 bylo schváleno zjednodušeným postupem. Komise zasáhla do jedenácti navrhovaných převzetí, z nichž devět bylo schváleno s výhradou splnění určitých podmínek a jedno bylo zakázáno. Od jedné oznámené transakce strany upustily a v druhé fázi šetření ji vzaly zpět.

Komise zablokovala převzetí společnosti eTraveli společností Booking

V září 2023 Komise zakázala navrhované převzetí společnosti *eTraveli* společností *Booking*⁶⁷. Komise zjistila, že transakce by posílila dominantní postavení společnosti *Booking* na trhu hotelových online cestovních kanceláří, což by vedlo ke zvýšení nákladů pro hotely a případně i pro spotřebitele. Komise provedla rozsáhlou analýzu závazků navržených společností *Booking* a zjistila, že navrhovaná nápravná

⁶⁰ Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_1532

⁶¹ Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_1802

⁶² Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_2352

⁶³ Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_4517

⁶⁴ Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_5061

⁶⁵ Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_5944

⁶⁶ Rozsudek Tribunálu ze dne 27.9.2023 ve věci T-172/21, Valve v. Komise, EU:T:2023:587.

⁶⁷ Věc M.10615 – Booking Holdings/eTraveli Group.

opatření nejsou dostatečně komplexní a účinná a zcela neodstraňují zjištěné problémy v oblasti hospodářské soutěže.

Zdroj: Evropská komise.

Komise uložila společnostem Illumina a GRAIL pokutu za uskutečnění spojení bez předchozího schválení

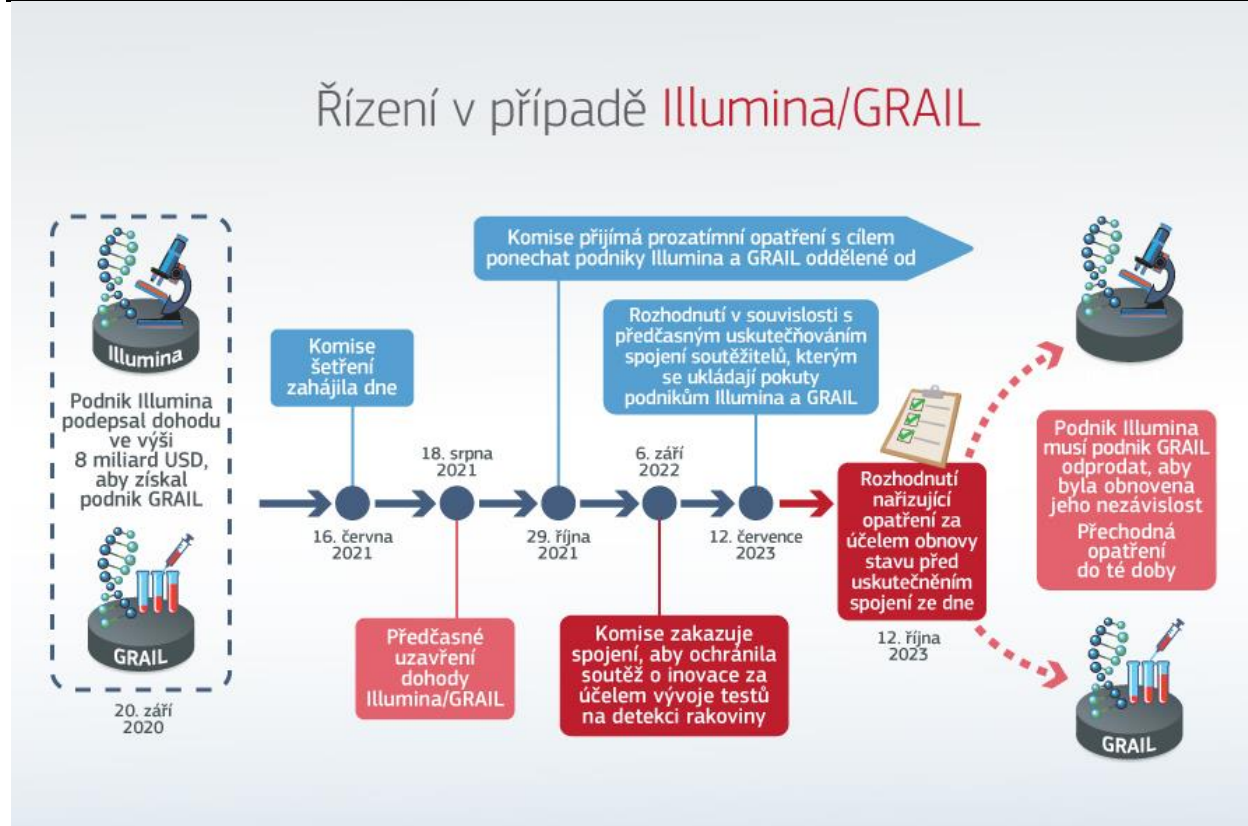
V červenci 2021 zahájila Komise hloubkové šetření převzetí společnosti GRAIL společností Illumina. V září 2022 Komise transakci zablokovala kvůli obavám, že by měla významné protisoutěžní účinky, potlačila inovace a omezila výběr na trhu s krevními testy pro včasné odhalení rakoviny⁶⁸. V srpnu 2021, kdy přezkum Komise stále probíhal, však společnost Illumina veřejně oznámila, že převzetí společnosti GRAIL dokončila. V červenci 2023 uložila Komise společnosti Illumina pokutu ve výši přibližně 432 milionů EUR a společnosti GRAIL pokutu ve výši přibližně 1 000 milionů EUR za to, že uskutečnily své navrhované spojení před schválením Komisí⁶⁹. Komise dospěla k závěru, že společnosti Illumina a GRAIL během hloubkového šetření Komise vědomě a úmyslně porušily povinnost pozastavení. Jedná se o velmi závažné porušení, které narušuje účinné fungování kontroly spojování podniků v EU. Pokuta uložená společnosti Illumina odpovídá zákonnému limitu 10 % jejího obrátu. Komise ve svém rozhodnutí uvedla, že společnost GRAIL jako cílová společnost si byla vědoma povinnosti pozastavení a aktivně se podílela na protiprávním jednání. Vzhledem k tomu, že to bylo poprvé, co Komise uložila pokutu za převzetí před oznámením Komisi nebo jejím schválením (tzv. „gun-jumping“ – předčasné uskutečňování

⁶⁸ Věc M.10188 – Illumina/GRAIL.

⁶⁹ Věc M.10483 – Illumina/GRAIL (postup podle článku 14). Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3773

spojení soutěžitelů) cílové společnosti, rozhodla se uložit společnosti GRAIL pouze symbolickou pokutu ve výši 1 000 EUR.

V říjnu 2023 přijala Evropská komise rozhodnutí, kterým nařídila nápravná opatření spočívající v odprodeji, na jejichž základě musela společnost Illumina zrušit převzetí společnosti GRAIL. Součástí rozhodnutí byla také přechodná opatření, která musí společnosti Illumina a GRAIL dodržovat, dokud společnost Illumina transakci nezruší⁷⁰.

Zdroj: Evropská komise.

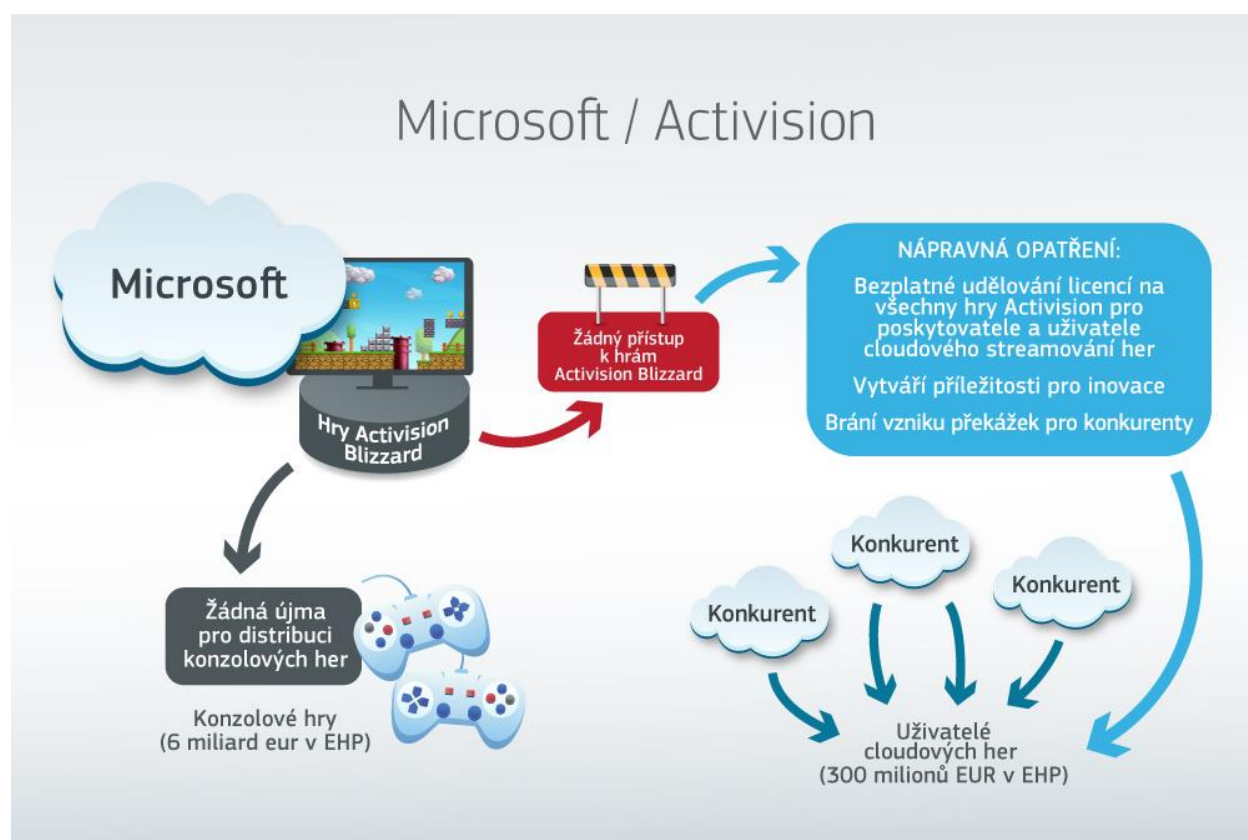
V roce 2023 Komise nadále chránila hospodářskou soutěž v oblasti infrastruktury pevných sítí. Komise v březnu 2023 schválila převzetí společností VOO a Brutélé společností Orange zta splnění určitých podmínek⁷¹. Komise se obávala, že navrhovaná transakce i) sníží počet hospodářských subjektů ze tří na dva v oblastech pokrytých vlastními pevnými sítěmi společností VOO a Brutélé, což eliminuje společnost Orange jako inovativní a významný konkurenční prvek, ii) výrazně omezí hospodářskou soutěž na trzích, kde jsou společnosti Orange, VOO a Brutélé blízkými konkurenty, a iii) zvýší pravděpodobnost koordinace mezi zbývajících hospodářskými subjekty v oblastech pokrytých vlastními pevnými sítěmi společností VOO a Brutélé. V reakci na obavy Komise týkající se hospodářské soutěže se společnost Orange zavázala, že poskytne konkurenční společnosti Telenet přístup ke stávající infrastruktuře pevných sítí společností VOO a Brutélé ve Valonském regionu a v

⁷⁰ Věc M.10939 – Illumina/GRAIL. Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_4872

⁷¹ Věc M.10663 – Orange / VOO / Brutélé.

některých částech Bruselu po dobu nejméně 10 let, jakož i k budoucí síti Orange s optickými vlákny k zákazníkovi.

V květnu 2023 Komise přijala závazky nabídnuté společností *Microsoft* jako podmínku pro schválení převzetí společnosti *Activision Blizzard*⁷². Komise se obávala, že navrhované převzetí by společností Microsoft umožnilo poškodit hospodářskou soutěž i) v oblasti distribuce videoher pro konzole a osobní počítače, včetně předplatného pro více her a cloudových služeb pro streamování her; a ii) v oblasti dodávek operačních systémů pro osobní počítače. Společnost Microsoft se zavázala poskytnout i) bezplatnou licenci spotřebitelům v EHP, která by jim umožnila streamovat prostřednictvím libovolných cloudových služeb pro streamování her podle jejich výběru všechny současné a budoucí hry společnosti Activision Blizzard pro osobní počítače a konzole, na které mají licenci; a ii) odpovídající bezplatnou licenci poskytovatelům cloudových služeb pro streamování her, která by umožnila hráčům v EHP streamovat všechny hry společnosti Activision Blizzard pro osobní počítače a konzole. Tyto závazky plně řeší obavy ohledně hospodářské soutěže, které Komise identifikovala. Závazky mají dobu trvání 10 let a jejich dodržování bude sledovat nezávislý správce pracující pod dohledem Komise.

Zdroj: Evropská komise.

⁷² Věc M.10646 – Microsoft / Activision.

V červenci 2023 Komise za určitých podmínek schválila navrhované převzetí společnosti *VMware* společností *Broadcom*⁷³. Komise měla obavy, že transakce může omezit hospodářskou soutěž na trhu hardwarových komponent, které spolupracují s virtualizačním softwarem společnosti *VMware*. V reakci na obavy Komise týkající se hospodářské soutěže nabídla společnost *Broadcom* stávajícím i budoucím konkurentům na trhu několik závazků týkajících se přístupu a interoperability. Vzhledem k závazkům nabídnutým společností *Broadcom* dospěla Komise k závěru, že spojení již nevyvolává obavy z narušení hospodářské soutěže.

V červenci 2023 Komise za určitých podmínek schválila navrhované převzetí společnosti *GfK* společností *Advent*⁷⁴. Komise měla obavy, že transakce, jak byla původně oznámena, by vyvolala vážné obavy týkající se hospodářské soutěže i) na trhu maloobchodních služeb měření pro rychloobrátkové spotřební zboží a ii) na trhu služeb spotřebitelských fór. Závazky nabídnuté společností *Advent* odstraňují překrývání činností společností *NielsenIQ* a *GfK* na německém a italském trhu služeb spotřebitelských fór a rovněž možnost společnosti *NielsenIQ* omezit své konkurenty na trzích služeb maloobchodního měření pro rychloobrátkové spotřební zboží a služeb spotřebitelských fór.

V červnu 2023 Komise za určitých podmínek schválila převzetí společnosti *OMV Slovenija* společností *MOL*⁷⁵. Obě společnosti působí v oblasti maloobchodního prodeje pohonných hmot. Schválení bylo podmíněno tím, že společnost *MOL* odprodá skupině *Shell* 39 čerpacích stanic ve Slovinsku. Komise dospěla k názoru, že odprodaná aktiva představují životaschopný podnik, který by skupině *Shell* umožnil účinně konkurovat subjektu vzniklému spojením na slovinském trhu.

V červnu 2023 Komise po hloubkovém šetření a za určitých podmínek schválila převzetí společnosti *Lagardère* společností *Vivendi*⁷⁶. Komise měla obavy, že transakce, jak byla původně oznámena, by poškodila hospodářskou soutěž v odvětví vydávání knih a časopisů. Společnost *Vivendi* nabídla Komisi, že odprodá své vydavatelské a časopis *Gala* o slavných osobnostech, aby vyřešila její obavy. Komise dospěla k závěru, že odprodaná aktiva představují životaschopný podnik, který by potenciálnímu kupujícímu umožnil účinně konkurovat subjektu vzniklému spojením.

V prosinci 2023 Komise za určitých podmínek schválila navrhované spojení společností *Chr Hansen A/S* a *Novozymes A/S*⁷⁷. Komise měla obavy, že by transakce vyvolala vážné obavy z narušení hospodářské soutěže v oblasti výroby laktázy pomocí technologie genetické modifikace, protože společnost *Novozymes* má silné postavení na trhu a společnost *Chr Hansen* je potenciálním účastníkem trhu. Tyto závazky vytvářejí podnik, který má potřebné výrobní prostředky a výzkumné a vývojové kapacity, aby se mohl stát životaschopným konkurenceschopným výrobcem laktázy.

⁷³ Věc M.10806 – *Broadcom / VMware*.

⁷⁴ Věc M.10860 – *Advent / GfK*.

⁷⁵ Věc M.10438 – *MOL / OMV Slovenija*.

⁷⁶ Věc M.10433 – *Vivendi / Lagardère*.

⁷⁷ Věc M.11043 – *Novozymes/Christian Hansen*.

Přínos kontroly státní podpory pro digitální transformaci a pro odolnost jednotného trhu

Investice do digitální infrastruktury, technologií a služeb jsou klíčovou hnací silou hospodářského růstu, a to nejen v digitálním odvětví, ale v celé ekonomice. Tyto investice jsou nezbytné k dosažení politických cílů stanovených v politickém programu Digitální dekáda⁷⁸. Státní podpora rizikových investic v digitální oblasti může být nezbytná k řešení selhání trhu (tj. v případech, kdy by spoléhání se pouze na soukromé iniciativy vedlo k příliš nízké úrovni investic z hlediska společnosti).

V dubnu 2023 Komise schválila francouzské opatření státní podpory ve výši 2,9 miliardy EUR na podporu společností STMicroelectronics a GlobalFoundries při výstavbě nového závodu na výrobu mikročipů ve Francii⁷⁹. Opatření posílí bezpečnost dodávek, odolnost a digitální suverenitu Evropy v oblasti polovodičových technologií v souladu s cíli stanovenými ve sdělení o aktu o čipech pro Evropu⁸⁰.

V červnu 2023 Komise schválila španělský program v hodnotě 680 milionů EUR, který byl financován díky Nástroji pro oživení a odolnost, na zavádění zařízení a infrastruktury pro vysoce výkonné samostatné sítě 5G v nedostatečně obsluhovaných venkovských oblastech⁸¹.

V listopadu 2023 Komise schválila podporu ve výši 172 milionů EUR (včetně podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj) na zavádění pevných sítí v Portugalsku, které poskytují rychlost stahování dat alespoň 1 Gb/s a rychlost odesílání dat 150 Mb/s v obvyklých podmínkách ve špičce v oblastech, kde sítě neposkytují rychlost stahování dat alespoň 100 Mb/s v obvyklých podmínkách ve špičce⁸².

Významný projekt společného evropského zájmu v oblasti mikroelektroniky a komunikačních technologií.

V červnu 2023 Komise schválila významný projekt společného evropského zájmu, který podporuje výzkum, inovace a první průmyslové využití v oblasti mikroelektroniky a komunikačních technologií v celém hodnotovém řetězci (IPCEI ME/CT)⁸³. Na tento projekt poskytne čtrnáct členských států⁸⁴ až 8,1 miliardy EUR z veřejných zdrojů, což by mělo vygenerovat dalších 13,7 miliardy EUR v podobě soukromých investic. V rámci tohoto projektu společného evropského zájmu bude 56 společností včetně malých a středních podniků a začínajících podniků realizovat 68 projektů. Tyto projekty jsou součástí širšího ekosystému projektu IPCEI ME/CT, do něhož je zapojeno více než 30 přidružených účastníků, včetně univerzit, výzkumných organizací a společností z dalších pěti členských států EU⁸⁵ a Norska.

⁷⁸ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2481 ze dne 14. prosince 2022, kterým se zavádí politický program Digitální dekáda 2030.

⁷⁹ Věc SA.102430 – Francie – Projekt Liberty – Nový závod na výrobu polovodičů společností STMicroelectronics a GlobalFoundries.

⁸⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Akt o čipech pro Evropu (COM(2022) 45 final).

⁸¹ Věc SA.104933 – Španělsko – Podpora zařízení a infrastruktury 5G.

⁸² Věc SA.105187 – Portugalsko – Zavádění pevných přístupových sítí.

⁸³ Věci SA.101202 (Rakousko), SA.101141 (Česko), SA.101143 (Finsko), SA.101193 (Francie), SA.101129 (Německo), SA.101210 (Řecko), SA.101151 (Irsko), SA.101186 (Itálie), SA.101201 (Malta), SA.101171 (Nizozemsko), SA.101175 (Polsko), SA.101192 (Rumunsko), SA.101200 (Slovensko) a SA.101150 (Španělsko).

⁸⁴ Česko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko a Španělsko.

⁸⁵ Belgie, Maďarsko, Lotyšsko, Portugalsko a Slovinsko.

Projekt IPCEI ME/CT umožňuje digitální a zelenou transformaci tím, že i) vytváří inovativní mikroelektronická a komunikační řešení a ii) vyvíjí energeticky účinné elektronické systémy a výrobní metody, které šetří zdroje. Projekty přispějí k technologickému pokroku v mnoha odvětvích, včetně komunikací (5G a 6G), autonomního řízení, umělé inteligence a kvantové výpočetní techniky. Budou také podporovat společnosti působící v oblasti výroby a distribuce energie a budou využívány při jejich zelené transformaci. Uvedení prvních výrobků na trh je plánováno na rok 2025 a dokončení celého projektu na rok 2032. Očekává se, že projekt IPCEI ME/CT vytvoří přibližně 8 700 přímých pracovních míst a mnoho dalších nepřímých.

Významné projekty společného evropského zájmu v oblasti cloudových a edgeových technologií

V prosinci 2023 Komise schválila významný projekt společného evropského zájmu na podporu výzkumu, vývoje a prvního průmyslového využití pokročilých cloudových a edgeových výpočetních technologií u více poskytovatelů v Evropě (IPCEI CIS)⁸⁶. Na tento projekt poskytne sedm členských států⁸⁷ až 1,2 miliardy EUR z veřejných zdrojů, což by mělo vygenerovat další 1,4 miliardy EUR v podobě soukromých investic. V rámci tohoto projektu bude devatenáct společností, včetně malých a středních podniků, realizovat devatenáct vysoce inovativních projektů. IPCEI CIS je první významný projekt společného evropského zájmu v oblasti cloud a edge computingu. Týká se vývoje prvního interoperabilního a volně přístupného evropského ekosystému pro zpracování dat, kontinuity služeb typu cloud-to-edge s více poskytovateli.

4.2 Přínos prosazování politiky hospodářské soutěže pro zelenou transformaci

Politika hospodářské soutěže přispívá k cílům EU v oblasti životního prostředí a klimatu, například k dekarbonizaci hospodářství, přechodu odvětví dopravy z fosilních paliv na alternativní paliva a vývoji čistých technologií. Prosazování právních předpisů v oblasti hospodářské soutěže přispívá k Zelené dohodě pro Evropu⁸⁸ tím, že zachovává efektivitu trhů, rovných tržních podmínek a inovativnost trhů. Zajišťuje také volný tok zdrojů nezbytných pro oběhové hospodářství a cíle Zelené dohody.

Přínos prosazování antimonopolní politiky pro zelenou transformaci

V roce 2023 Komise pokračovala v přijímání opatření proti protisoutěžnímu chování na trhu, které by mohlo bránit zelené transformaci.

V prosinci 2023 uložila Komise společnosti *Lantmännen ek för a její dceřiné společnosti Lantmännen Biorefineries AB* (dříve s názvem *Lantmännen Agroetanol AB*) pokutu v celkové výši 47,7 milionu EUR za tajnou dohodu k ovlivňování mechanismu tvorby cen ethanolu v Evropě⁸⁹. Ethanol lze po smíchání s benzinem používat jako biopalivo pro motory. Komise v roce 2021

⁸⁶ Věci SA.102498 (Francie), SA.102517 (Německo), SA.102520 (Maďarsko), SA.102519 (Itálie), SA.102516 (Nizozemsko), SA.102527 (Polsko) a SA.102514 (Španělsko).

⁸⁷ Francie, Itálie, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Polsko a Španělsko.

⁸⁸ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Zelená dohoda pro Evropu, COM(2019) 640 final.

⁸⁹ Věc AT.40054 – Referenční hodnoty etanolu.

urovnala případ s druhým členem kartelu a v roce 2023 uzavřela vyšetřování proti zbývajícím podezřelému členovi kartelu.

Komise rovněž pokračovala ve vyšetřování odvětví výroby umělých trávníků⁹⁰ a možné tajné dohody týkající se recyklace vyřazených osobních vozidel⁹¹ s cílem zjistit, zda společnosti působící v těchto odvětvích porušily antimonopolní pravidla EU.

Přínos kontroly spojování podniků pro zelenou transformaci

V roce 2023 Komise nadále bedlivě sledovala prosazování pravidel kontroly spojování podniků na trzích, které jsou klíčové pro oběhové hospodářství a dosažení cílů udržitelnosti. Komise se snažila chránit hospodářskou soutěž před nárůstem nadměrné tržní síly, riziky uzavření trhu a překážkami vstupu na trh. Komise přitom důsledně zvažovala aspekty udržitelnosti při spojování podniků v odvětvích, jako jsou obnovitelné zdroje energie, recyklační infrastruktura, plynárenská a elektrizační infrastruktura a služby elektromobility.

V únoru 2023 Komise za určitých podmínek schválila převzetí společnosti MBCC společností Sika⁹². Šetření se zaměřilo na dopad transakce na snahu odvětví snížit emise uhlíku z výroby betonu. Zejména inovativní chemické příměsi vyráběné stranami mohou pomoci minimalizovat obsah uhlíkově náročných materiálů, jako je cement, v betonových směsích. Transakce, jak byla původně oznámena, by podstatně omezila hospodářskou soutěž na trzích chemických příměsí a příměsí do betonu. S cílem vyřešit obavy Komise nabídla společnost Sika odprodej podniků společnosti MBCC vyrábějících chemické příměsi v EHP, Austrálii, Kanadě, na Novém Zélandu, ve Švýcarsku, Spojeném království a v USA. Odprodej odstranil horizontální překrývání mezi stranami na trzích s chemickými příměsmi v EHP. Komise se domnívala, že nabyvatel tohoto samostatného podniku by byl schopen trvale působit jako životaschopná konkurenční síla.

V říjnu 2023 Komise schválila navrhované převzetí divize pozemní dopravy společnosti Thales společností Hitachi Rail. Schválení je podmíněno úplným splněním závazků, které společnost Hitachi Rail nabídla, jako je prodej platform pro signalizaci na hlavních tratích společnosti Hitachi Rail ve Francii a v Německu pro projekty stavědel, překrytí a nových zabezpečovacích zařízení⁹³.

Přínos kontroly státní podpory pro zelenou transformaci

V roce 2023 Komise schválila řadu opatření státní podpory, která mají podpořit zelenou transformaci EU, například obnovitelné zdroje energie, dekarbonizaci průmyslu a čistou mobilitu.

V lednu a prosinci 2023 Komise v rámci Pokynů pro státní podporu v oblasti klimatu, životního prostředí a energetiky („CEEAG“)⁹⁴ schválila dva dánské programy na podporu zavádění technologií

⁹⁰ See: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3133

⁹¹ Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1765

⁹² Věc M.10560 – Sika / MBCC.

⁹³ Věc M.10507 – Hitachi Rail / Ground Transportation systems business of Thales.

⁹⁴ Sdělení Komise: Pokyny pro státní podporu v oblasti klimatu, životního prostředí a energetiky (Úř. věst. C 80, 18.2.2022, s. 1).

zachycování a ukládání uhlíku^{95, 96} s celkovým rozpočtem 1,45 miliardy EUR. Opatření přispívají k dosažení dánských cílů v oblasti klimatu a Zelené dohody, zejména cíle klimatické neutrality do roku 2050.

V únoru 2023 schválila Komise v rámci pokynů CEEAG francouzské opatření ve výši 2,08 miliardy EUR na podporu výroby větrné energie na moři⁹⁷. Ve stejném měsíci Komise rovněž schválila německý program ve výši 1,1 miliardy EUR na podporu provozovatelů železniční dopravy využívajících elektrickou trakci v souvislosti s prudkým nárůstem cen elektřiny⁹⁸. Opatření přispěje k zajištění konkurenceschopnosti železničního odvětví a zároveň k zachování environmentálních parametrů elektrifikované železnice v souladu s cíli strategie Komise pro udržitelnou a inteligentní mobilitu⁹⁹ a Zelené dohody pro Evropu¹⁰⁰.

Komise v květnu 2023 schválila dva nizozemské programy s celkovým rozpočtem přibližně 1,47 miliardy EUR zaměřené na snížení ukládání dusíku v oblastech ochrany přírody¹⁰¹.

V srpnu 2023 schválila Komise v rámci pokynů CEEAG režim státní podpory ve výši 350 milionů EUR na zavádění výkonné dobíjecí infrastruktury pro elektromobily podél německých dálnic¹⁰².

V prosinci 2023 schválila Komise v rámci pokynů CEEAG italský program¹⁰³ v hodnotě 17,7 miliardy EUR na podporu výstavby a provozu centralizovaného systému skladování elektřiny. Opatření bude prováděno po dobu deseti let a usnadní integraci obnovitelných zdrojů energie do italské elektrizační soustavy, čímž přispěje k dosažení cílů Zelené dohody.

V roce 2023 Komise schválila podle pokynů CEEAG i podle dočasného krizového a transformačního rámce řadu opatření státní podpory v celkové výši přibližně 9 miliard EUR v několika členských státech (Španělsko, Polsko, Belgie, Francie, Německo a Česko) na dekarbonizaci výrobních procesů

⁹⁵ Věc SA.102777 – Dánsko – Režim státní podpory pro zachycování a ukládání uhlíku.

⁹⁶ Věc SA.108284 – Dánsko – Nástroj pro oživení a odolnost – Režim státní podpory pro zachycování a ukládání uhlíku.

⁹⁷ Věc SA.100269 – Francie – Parc éolien flottant en mer dans une zone au large du sud de la Bretagne.

⁹⁸ Věc SA.105120 – Německo – Elektrická brzda pro železnici – Dočasné omezení nákladů na zvýšení cen elektřiny – provozovatelé železniční dopravy.

⁹⁹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu – nasměrování evropské dopravy do budoucnosti, COM(2020) 789 final.

¹⁰⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Zelená dohoda pro Evropu, COM(2019) 640 final.

¹⁰¹ Věc SA.106555 – Nizozemsko – Národní systém uzavírání chovů hospodářských zvířat s cílem snížit emise dusíku a věc SA.106559 – Nizozemsko – Národní systém zastavení provozu na místech s vysokou zátěží (LBV Plus).

¹⁰² Věc SA.105414, Německo – Režim podpory pro vysoce výkonnou nabíjecí infrastrukturu pro elektrická vozidla podél dálnic v Německu.

¹⁰³ Věc SA.104106 – Itálie – Podpora rozvoje centralizovaného systému skladování elektřiny v Itálii.

velkých průmyslových producentů emisí skleníkových plynů, především v ocelářství, ale i v dalších energeticky náročných odvětvích.¹⁰⁴

V roce 2023 Komise schválila osm vnitrostátních režimů podle oddílu 2.8 dočasného krizového a transformačního rámce s celkovou výší podpory přibližně 9 miliard EUR. Cílem těchto vnitrostátních programů je v souladu s průmyslovým plánem Zelené dohody pro Evropu urychlit investice v odvětvích strategických pro přechod na klimaticky neutrální hospodářství (včetně baterií, solárních panelů, větrných turbín, tepelných čerpadel, elektrolyzérů a zařízení pro zachycování a ukládání uhlíku) ve Španělsku (2,5 miliardy EUR)¹⁰⁵, Maďarsku (2,4 miliardy EUR)¹⁰⁶, Německu (3 miliardy EUR)¹⁰⁷, na Slovensku (1 miliarda EUR)¹⁰⁸, v Itálii (100 milionů EUR)¹⁰⁹, Rakousku (60 milionů EUR)¹¹⁰ a Belgii (50 milionů EUR)¹¹¹.

4.3 Přínos politiky hospodářské soutěže pro hospodářství ve prospěch lidí

Přínos politiky hospodářské soutěže EU k inovacím a spravedlnosti v oblasti plateb

V roce 2023 Komise pokračovala v monitorování uplatňování nařízení o mezibankovních poplatcích¹¹². V prosinci 2023 byla dokončena studie o novém vývoji na trzích platebních karet, která souvisí především s uplatňováním nařízení o mezibankovních poplatcích. Komise dále v červnu 2023 zveřejnila výzvu k předkládání nabídek na vypracování studie o hospodářské soutěži v oblasti online platebních služeb.

GŘ pro hospodářskou soutěž se rovněž podílelo na práci Komise na regulačních iniciativách, které jsou součástí iniciativy „Hospodářství ve prospěch lidí“, a sladilo je se zásadami politiky hospodářské soutěže. Tato pracovní oblast zahrnovala návrhy Komise týkající se digitálního eura, přístupu k finančním údajům (otevřené finance) a plateb (otevřené bankovníctví: přezkum druhé směrnice o platebních službách).

¹⁰⁴ Věc SA.104904 – Španělsko – ArcelorMittal Spain (Gijón), věc SA.105006 – Polsko – RRF – Pomoc společnosti LOTOS Green H2 Sp. z o.o., věc SA.104897 – Belgie – Projekt ArcelorMittal (Gent), věc SA.104903 – Francie – ArcelorMittal France, věc SA.105244 – Německo – Podpora společnosti ThyssenKrupp na projekt tkH2Steel, věc SA.104686 – Česko – TCTF: *Modernizační fond – program ENERG ETS*.

¹⁰⁵ Věc SA.107094, Španělsko – RRF – TCTF – Integrované činnosti v průmyslovém hodnotovém řetězci – Baterie; věc SA.108653, Španělsko. RRF – TCTF – Program pro projekty zařízení nezbytných pro přechod na klimaticky neutrální hospodářství.

¹⁰⁶ Věc SA.107689, Maďarsko – TCTF – Režim pro zrychlené investice do odvětví, která jsou strategická pro přechod na klimaticky neutrální hospodářství.

¹⁰⁷ Věc SA.108068, Německo – TCTF – Podpora přechodu na klimaticky neutrální hospodářství.

¹⁰⁸ Věc SA.109989, Slovensko – TCTF – Režim státní podpory pro poskytování mimořádné investiční podpory v odvětvích, která jsou strategická pro přechod na klimaticky neutrální hospodářství.

¹⁰⁹ Věc SA.108953, Itálie – TCTF – RRF – Režim investiční podpory na výrobu elektrolyzérů.

¹¹⁰ Věc SA.109170, Rakousko – TCTF – Režim pro zrychlené investice do odvětví, která jsou strategická pro přechod na klimaticky neutrální hospodářství.

¹¹¹ Věc SA.109169, Belgie – RRF – TCTF: Dekarbonizace valonských podniků – Posílení investic do hodnotových řetězců souvisejících s energetickou transformací.

¹¹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/751 ze dne 29. dubna 2015 o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce (Úř. věst. L 123, 19.5.2015, s. 1).

Prosazování antimonopolních pravidel v odvětví finančních služeb a pojišťovnictví

V roce 2023 Komise pokračovala ve vyšetřování chování společnosti Apple v souvislosti s mobilními platebními službami. Ve svém prohlášení o námitkách vydaném v roce 2022¹¹³ Komise předběžně zjistila, že společnost *Apple* omezuje hospodářskou soutěž zneužitím svého dominantního postavení na trhu mobilních peněženek v zařízeních se systémem iOS tím, že omezila přístup k funkci NFC (Near Field Communication) v zařízeních iPhone pro platby v obchodech, čímž činí výhradním přístup ke službě Apple Pay.

V listopadu 2023 uložila Komise pokutu členům kartelu týkajícího se obchodování s některými dluhopisy denominovanými v eurech¹¹⁴.

V oblasti služeb cestovního zdravotního pojištění Komise vyšetřovala údajné porušení právních předpisů o hospodářské soutěži ze strany České republiky. Právní předpisy přijaté Českou republikou, které udělují veřejné společnosti výlučné právo působit na českém trhu služeb cestovního zdravotního pojištění pro cizince, by mohly představovat porušení článku 102 SFEU ve spojení s článkem 106 SFEU. Výlučné právo udělené státem vyloučilo konkurenční poskytovatele pojištění. Šetření GR pro hospodářskou soutěž bylo úzce koordinováno se souběžným šetřením GR pro finanční stabilitu, finanční služby a unii kapitálových trhů (GR FISMA). V červenci 2023 zaslala Komise Česku výzvu, v níž dospěla k závěru, že český zákon porušuje článek 56 SFEU a směrnici Solventnost II¹¹⁵. Po zásahu Komise Česko změnilo právní předpisy tak, že zrušilo výlučné právo veřejného podniku.

V oblasti pojištění motorových vozidel Komise poté, co přijala rozhodnutí o podmínkách přístupu do systému sdílení údajů spravovaného společností *Insurance Ireland* v roce 2022, nadále sledovala, jak společnost *Insurance Ireland* dodržuje závazné závazky, které přijala¹¹⁶. Na základě těchto závazků byl novým společností umožněn přístup ke společnosti *Insurance Ireland* a do systému sdílení údajů. Tyto závazky platí až do roku 2032.

Prosazování pravidel pro spojování podniků v odvětví finančních služeb

V roce 2023 Komise přezkoumala spojování na různých trzích finančních služeb, včetně bankovníctví, pojišťovnictví, platebních služeb a dalších specializovaných finančních služeb.

Dne 25. května 2023 Evropská komise bezpodmínečně schválila spojení společností *Credit Suisse* a *UBS*¹¹⁷. Komise zjistila, že spojení by výrazně neomezilo hospodářskou soutěž na trzích, kde se činnosti stran v rámci EU překrývají. Vzhledem k finančním potížím, kterým čelila společnost *Credit Suisse*, se Komise rozhodla udělit spojujícím se společností výjimku z povinnosti pozastavení a povolila společnosti *UBS* provést určitá opatření, včetně uzavření transakce.

¹¹³ Věc AT.40452 – Mobilní platby, viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_2764

¹¹⁴ Věc AT.40512 – Dluhopisy denominované v eurech (EDB).

¹¹⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II) (přepřacované znění) (Úř. věst. L 335, 17.12.2009, s. 1).

¹¹⁶ Věc AT.40511 – *Insurance Ireland* – databáze pojistných nároků a podmínky přístupu.

¹¹⁷ Věc M.11111 – *UBS / Credit Suisse*.

V roce 2023 Komise nadále sledovala spojování v odvětví finančních služeb s cílem identifikovat transakce, které mohou být důvodem k postoupení věci Komisi podle článku 22 nařízení Rady (ES) č. 139/2004 (nařízení EU o spojování)¹¹⁸. V srpnu 2023 Komise přijala žádosti tří členských států a jedné země ESVO o posouzení navrhovaného převzetí evropské obchodní a clearingové činnosti společnosti Nasdaq společností European Energy Exchange AG. Komise usoudila, že navrhované spojení splňuje kritéria pro postoupení podle článku 22 nařízení EU o spojování. Transakce zejména spojila jediné dva poskytovatele služeb usnadňujících obchodování na burze a následný clearing severských smluv o dodávkách elektrické energie. Šetření Komise probíhá¹¹⁹.

Prosazování pravidel státní podpory v odvětví finančních služeb

V listopadu 2023 Komise schválila změnu podpůrných opatření schválených v roce 2022 na podporu řešení krize společnosti Getin Noble Bank, jedné z deseti největších polských bank. Pozměněné podpůrné opatření usnadnilo prodej překlenovací banky zřízené v rámci procesu řešení krize. Cílem opatření bylo také maximalizovat návratnou hodnotu pro polský fond pro řešení krizí vyčleněním portfolia znehodnocených aktiv z banky¹²⁰.

Kromě toho Komise prodloužila některé stávající režimy, v jejichž rámci mohou členské státy dotovat restrukturalizaci nebo řádný odchod bank v potížích z trhu. V případě Polska Komise povolila prodloužení režimu likvidace úvěrových družstev (v platnosti od února 2014)¹²¹ i režimu řešení krize družstevních a malých obchodních bank (v platnosti od prosince 2016)¹²². V případě Irska Komise schválila dvě prodloužení režimu restrukturalizace úvěrových družstev (v platnosti od října 2014)¹²³ a prodloužení režimu řádné likvidace úvěrových družstev (v platnosti od prosince 2011)¹²⁴. V případě Dánska Komise schválila druhé znovuzavedení režimu likvidace pro malé banky¹²⁵.

V listopadu 2023 Komise schválila opětovné zavedení programu Hercules, režimu ochrany aktiv v Řecku¹²⁶. Opětovně zavedený režim bude platit do konce roku 2024 a bude bankám pomáhat při sekuritizaci a přesunu nesplácených úvěrů z jejich rozvah.

Dne 21. září 2023 přijala Komise nové rozhodnutí o minulých opatřeních systému pojištění vkladů na podporu banky Banca Tercas¹²⁷. Toto nové rozhodnutí následovalo poté, co Soudní dvůr¹²⁸ zrušil

¹¹⁸ Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků (nařízení ES o spojování) (Úř. věst. L 24, 29.1.2004, s. 1).

¹¹⁹ Věc M.11241 – EEX / NASDAQ POWER

¹²⁰ Věc SA.109418, Polsko – Změna podpory na likvidaci pro společnost Getin Noble S.A. při řešení problémů (SA.100687).

¹²¹ Věc SA.108852 – Polsko – Třinácté prodloužení režimu řádné likvidace úvěrových družstev.

¹²² Věc SA.108989 – Polsko – Osmé prodloužení režimu řešení problémů družstevních bank a malých obchodních bank a změna nabízených závazků.

¹²³ Věc SA.106983 - Irsko – Sedmnácté prodloužení režimu podpory restrukturalizace a stabilizace sektoru družstevních záložen; Věc SA.109639 - Irsko – Osmnácté prodloužení režimu podpory restrukturalizace a stabilizace sektoru družstevních záložen.

¹²⁴ Věc SA.107306 - Irsko – Devatenácté prodloužení režimu řešení problémů družstevních záložen na období 2023–2024.

¹²⁵ Věc SA.106526 – Dánsko – Prodloužení druhého znovuzavedení režimu likvidace malých bank.

¹²⁶ Věc SA.109365 – Řecko – znovuzavedení programu Hercules.

rozhodnutí Komise z roku 2015¹²⁹. Ve svém novém rozhodnutí Komise dospěla k závěru, že podpora poskytnutá ze systému pojištění vkladů bance Tercas není přičitatelná Itálii, a nepředstavuje proto protiprávní státní podporu.

Státní podpora v pojišťovnictví

V únoru 2023 Komise schválila zřízení francouzského státního fondu ve výši 1,5 miliardy EUR, který má chránit cestující v případě platební neschopnosti organizátorů zájezdů¹³⁰. Fond zajistí, aby byli spotřebitelé dostatečně chráněni, přestože soukromí poskytovatelé pojištění někdy nabízejí nedostatečné pojistné krytí v důsledku závažného dopadu pandemie COVID-19 na odvětví cestovního ruchu.

Státní podpora v oblasti veřejných záruk

V roce 2023 přijala Komise dvě rozhodnutí týkající se Slovenska¹³¹ a Dánska¹³² v rámci sdělení o zárukách¹³³. V těchto rozhodnutích Komise schválila metodiky používané pro stanovení premii za záruku v souladu s trhem. Tyto premie slouží jako referenční hodnota při výpočtu prvku státní podpory zahrnutého do veřejných záruk.

5. Začaly fungovat nové doplňkové nástroje jednotného trhu

5.1 Nařízení o digitálních trzích

Nařízení o digitálních trzích¹³⁴ je právní předpis o vnitřním trhu, který harmonizuje povinnosti tzv. strážců přístupu v celé EU. V plné míře se začalo uplatňovat v květnu 2023. Jeho cílem je učinit digitální odvětví konkurenceschopnějším a ukončit nekalé praktiky společností, které působí v ekonomice online platform jako tzv. strážci přístupu. Strážce přístupu může být schopen jednat jako *de facto* soukromý tvůrce pravidel a působit jako brána mezi podnikatelskými uživateli a koncovými uživateli, což mu umožňuje zapojit se do nekalého chování a narušit konkurenceschopnost trhu.

Pokud online digitální platforma splňuje prahové hodnoty a kritéria stanovená v nařízení o digitálních trzích, musí být oznámena Komisi, aby ji určila jako strážce přístupu¹³⁵. Společnosti

¹²⁷ Věc SA.39451 – Itálie – Banca Tercas.

¹²⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 2. března 2021 ve věci C-425/19 P, Komise v. Itálie a další, EU:C:2021:154.

¹²⁹ Věc SA.39451 – Itálie – Banca Tercas.

¹³⁰ SA.104022 – Francie – Státní záruční fond pro cestovní kanceláře.

¹³¹ Věc SA.109147 – Slovensko – Výpočet prvků podpory při poskytování záruk malým a středním podnikům.

¹³² Věc SA.109413 – Dánsko – Prodloužení a změna metody výpočtu dánského záručního režimu (SA.60070).

¹³³ Sdělení Komise o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory ve formě záruk (Úř. věst. C 155, 20.6.2008, s. 10).

¹³⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1925 ze dne 14. září 2022 o spravedlivých trzích otevřených hospodářské soutěži v digitálním odvětví a o změně směrnic (EU) 2019/1937 a (EU) 2020/1828 (nařízení o digitálních trzích) (Úř. věst. L 265, 12.10.2022, s. 1).

¹³⁵ Podle nařízení o digitálních trzích se má za to, že online digitální platforma má významný dopad na jednotný trh, pokud jsou splněna následující kumulativní kritéria: 1. Předpokládaný strážce přístupu musí v celé EU dosahovat obrátu alespoň 7,5 miliardy EUR; musí mít průměrnou tržní kapitalizaci vyšší než 75 miliard EUR a poskytovat stejné hlavní služby platformy alespoň ve třech členských státech. 2. Předpokládaný strážce přístupu provozuje službu platformy, která funguje jako brána pro podnikatelské uživatele, aby se dostali ke koncovým uživatelům,

formálně označené jako strážci přístupu musí dodržovat soubor povinností stanovených v nařízení¹³⁶. V dubnu 2023 přijala Komise prováděcí pravidla, která stanoví, jak budou probíhat některá řízení podle nařízení o digitálních trzích¹³⁷.

V září 2023 Komise označila jako strážce přístupu šest společností: *Alphabet*¹³⁸, *Amazon*¹³⁹, *Apple*¹⁴⁰, *ByteDance*¹⁴¹, *Meta*¹⁴² a *Microsoft*¹⁴³. Celkem bylo určeno 22 hlavních služeb platform poskytováných těmito strážci přístupu¹⁴⁴. U tří hlavních služeb platform (Gmail, Outlook.com a internetový prohlížeč Samsung) dospěla Komise k závěru, že ačkoli splňují kvantitativní prahové hodnoty podle nařízení o digitálních trzích, aby mohly být považovány za strážce přístupu, společnosti Alphabet, Microsoft a Samsung poskytly dostatečně podložené argumenty, které ukazují, že tyto služby nesplňují podmínky, aby mohly být považovány za brány pro jejich příslušné hlavní služby platformy.

Souběžně s těmito označeními zahájila Komise v září 2023 čtyři šetření trhu, aby dále posoudila podání společností Microsoft a Apple, které tvrdí, že navzdory splnění prahových hodnot některé z jejich hlavních služeb platformy nelze považovat za brány. Pro Microsoft jsou to platformy Bing, Edge a Microsoft Advertising a pro Apple je to iMessage. Cílem těchto šetření je zjistit, zda by společnosti Microsoft a Apple měly být v souvislosti s danými službami označeny za strážce

přičemž má minimálně 45 milionů aktivních koncových uživatelů měsíčně a minimálně 10 000 aktivních podnikatelských uživatelů ročně. 3. Předpokládaný strážce přístupu musí mít v posledních třech finančních letech pevné a trvalé postavení na trhu.

¹³⁶ Například musí společnosti označené jako strážci přístupu podle nařízení o digitálních trzích v určitých specifických situacích umožnit třetím stranám vzájemnou spolupráci s vlastními službami strážce přístupu; umožnit svým podnikatelským uživatelům přístup k datům, která vytvářejí při provozu platformy; poskytnout inzerentům platformy nástroje a informace potřebné k ověření reklam hostovaných strážcem přístupu; umožnit svým podnikatelským uživatelům propagovat své nabídky a uzavírat smlouvy se zákazníky mimo platformu strážce přístupu. Označeným strážcům přístupu je například zakázáno, aby při určování pořadí zvýhodňovali vlastní produkty a služby před podobnými produkty a službami nebo produkty nabízenými třetími stranami; nemohou nadále bránit spotřebitelům v propojení s podniky mimo své platformy; nemohou uživatelům bránit v odinstalování jakéhokoli předinstalovaného softwaru nebo aplikace ani sledovat koncové uživatele mimo hlavní službu platformy za účelem cílené reklamy bez jejich souhlasu.

¹³⁷ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/814 ze dne 14. dubna 2023 o podrobných opatřeních pro vedení některých řízení Komisí podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1925 (Úř. věst. L 102, 17.4.2023, s. 6).

¹³⁸ Věc DMA.100011 – Alphabet – Zprostředkovatelské služby online – Vertikály; věc DMA.100002 – Alphabet – Zprostředkovatelské služby online – Obchody s aplikacemi; věc DMA.100004 – Alphabet – Online vyhledávače; věc DMA.100005 – Alphabet – Sdílení videí; věc DMA.100006 – Alphabet – Interpersonální komunikační služby nezávislé na číslech; věc DMA.100009 – Alphabet – Operační systémy; věc DMA.100008 – Alphabet – Webové prohlížeče; věc DMA.100010 – Alphabet – Online reklamní služby.

¹³⁹ Věc DMA.100018 – Amazon – Online zprostředkovatelské služby – tržiště; věc DMA.100016 – Amazon – Online reklamní služby.

¹⁴⁰ Věc DMA.100013 – Apple – Zprostředkovatelské služby online – obchody s aplikacemi; věc DMA.100025 – Apple – Operační systémy; věc DMA.100027 – Apple – Webové prohlížeče.

¹⁴¹ Věc DMA.100040 – ByteDance – Online služby sociálních sítí.

¹⁴² Věc DMA.100020 – Meta – Online služby sociálních sítí; věc DMA.100024 – Meta – Interpersonální komunikační služby nezávislé na číslech; věc DMA.100035 – Meta – Online reklamní služby; věc DMA.100044 – Meta – Zprostředkovatelské služby online – Marketplace.

¹⁴³ Věc DMA.100017 – Microsoft – Online služby sociálních sítí; věc DMA.100023 – Microsoft – Interpersonální komunikační služby nezávislé na číslech; věc DMA.100026 – Microsoft – Operační systémy.

¹⁴⁴ Nedůvěrné verze rozhodnutí Komise jsou zveřejněny na stránce Komise o nařízení o digitálních trzích, viz: <https://digital-markets-act-cases.ec.europa.eu/gatekeepers>

přístupu. Cílem těchto šetření je zjistit, zda by dotyčné služby měly být označeny za strážce přístupu. Šetření by mělo být dokončeno do února 2024. Kromě toho Komise zahájila šetření trhu, aby dále posoudila, zda by společnost Apple měla být označena jako strážce přístupu v souvislosti s jejím operačním systémem iPadOS, přestože nesplňuje prahové hodnoty. Toto šetření by mělo být dokončeno do září 2024.

Po svém označení musí strážci přístupu do března 2024 splnit celý seznam „povinností a zákazů“ podle nařízení o digitálních trzích. Některé povinnosti však začaly platit již od okamžiku označení, například povinnost informovat Komisi o zamýšlených převzetích. Do března 2024 musí strážci přístupu předložit podrobné zprávy o dodržování povinností, v nichž uvedou, jakým způsobem plní povinnosti vyplývající z nařízení o digitálních trzích. Komise může řešit neplnění povinností uložením pokuty až do výše 10 % celosvětového obrátu společnosti. V případě systematického nedodržování předpisů mohou být navíc těmito společností uloženy vyšší pokuty a přiměřená nápravná opatření z hlediska tržního jednání nebo strukturální nápravná opatření.

V listopadu 2023 tři strážci přístupu napadli svá označení podle nařízení o digitálních trzích. Společnost ByteDance se obrátila na Tribunál s odvoláním proti rozhodnutí Komise označit ji za strážce přístupu v souvislosti s její online sociální sítí TikTok¹⁴⁵. Společnost tvrdí, že platforma TikTok nepůsobí jako brána, ale je v digitálním prostoru spíše vyzyvatelem. Společnost ByteDance rovněž podala v prosinci 2023 u Tribunálu návrh na předběžná opatření. Společnost Apple podala odvolání k Tribunálu, v němž tvrdila, že ji Komise neměla označit za strážce přístupu v souvislosti s její online zprostředkovatelskou službou App Store¹⁴⁶. Společnost Apple se také odvolala proti rozhodnutí Komise zahájit šetření trhu její platformy iMessage¹⁴⁷. A konečně se na Tribunál obrátila společnost Meta s žádostí o vysvětlení ohledně svého označení ve vztahu ke službám Messenger a Marketplace¹⁴⁸.

Komise (v čele s GR COMP a GR CNECT) je ústředním orgánem prosazujícím nařízení o digitálních trzích, ale úzce spolupracuje s vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž v rámci Evropské sítě pro hospodářskou soutěž v souladu s články 37 a 38 nařízení o digitálních trzích. Pravidly v nařízení o digitálních trzích není dotčeno prosazování pravidel EU v oblasti hospodářské soutěže ani vnitrostátních pravidel hospodářské soutěže týkajících se jednostranného jednání.

5.2 Nařízení o zahraničních subvencích

Nařízení o zahraničních subvencích narušujících vnitřní trh¹⁴⁹ vyplňuje mezeru v právní úpravě a umožňuje řešit zahraniční subvence, které narušují hospodářskou soutěž na jednotném trhu. Zatímco státní podpora poskytovaná členskými státy EU podléhá pravidlům EU pro státní podporu, subvence poskytované zeměmi mimo EU jednotlivým podnikům působícím na jednotném trhu EU nebyly před

¹⁴⁵ Věc T-1077/23 – Bytedance v. Komise.

¹⁴⁶ Věc T-1080/23 – Apple v. Komise – Označení za strážce přístupu a klasifikace platformy iMessage.

¹⁴⁷ Věc T-1079/23 – Apple v. Komise – Šetření trhu v případě platformy iMessage.

¹⁴⁸ Věc T-1078/23 – Meta Platforms v. Komise.

¹⁴⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2560 ze dne 14. prosince 2022 o zahraničních subvencích narušujících vnitřní trh (Úř. věst. L 330, 23.12.2022, s. 1).

vstupem nařízení o zahraničních subvencích v platnost kontrolovány. Nařízení o zahraničních subvencích vstoupilo v platnost v lednu 2023, začalo se používat v červenci 2023 a oznamovací povinnost¹⁵⁰ platí od října 2023. V červenci 2023 přijala Komise prováděcí nařízení k nařízení o zahraničních subvencích¹⁵¹. Komise nyní může vyšetřovat a případně napravovat rušivé účinky způsobené podporou ze strany zahraničních států. To zahrnuje pravomoc zahájit šetření z vlastní iniciativy, pokud existují náznaky, že zahraniční subvence narušuje jednotný trh EU.

Dokončení oznámeného spojení ani přidělení veřejné zakázky vyšetřovanému uchazeči nebude možné, dokud Komise neukončí své šetření. V případě nedodržení této povinnosti může Komise uložit pokutu až do výše 10 % ročního obratu společnosti. Komise může rovněž zakázat dokončení subvencovaného spojení nebo zadání veřejné zakázky subvencovanému uchazeči.

Po zahájení uplatňování nařízení zahraničních subvencích v červenci 2023 obdržela Komise od podniků podání týkající se jeho uplatňování. Od zahájení oznamovací povinnosti dne 12. října 2023 zahájilo GŘ pro hospodářskou soutěž diskuse před oznámením ve 41 případech a obdrželo 11 oznámení o spojení podle nařízení o zahraničních subvencích.¹⁵²

¹⁵⁰ Podle nařízení o zahraničních subvencích musí být oznámena spojení, v rámci kterých jsou nabytá společnost, jedna ze stran účastníků se spojení nebo společný podnik usazený v EU a dosahují v EU obratu nejméně 500 milionů EUR a stranám transakce byly poskytnuty souhrnné zahraniční finanční příspěvky ve výši nejméně 50 milionů EUR za poslední tři roky. Postupy zadávání veřejných zakázek musí být oznámeny Komisi, pokud je odhadovaná hodnota zakázky alespoň 250 milionů EUR a pokud daná nabídka zahrnuje souhrnné zahraniční finanční příspěvky ve výši alespoň 4 miliony EUR na třetí zemi za poslední tři roky.

¹⁵¹ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/1441 ze dne 10. července 2023 o podrobných pravidlech pro vedení řízení Komisí podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2560 o zahraničních subvencích narušujících vnitřní trh (Úř. věst. L 177, 12.7.2023, s. 1). Prováděcí nařízení se zabývá procedurálními aspekty a obsahuje formuláře pro oznámení transakcí spojení, které zahrnují zahraniční finanční příspěvky, a pro zahraniční finanční příspěvky při zadávání veřejných zakázek.

¹⁵² K prosazování nařízení o zahraničních subvencích v případě zahraničních finančních příspěvků na zadávání veřejných zakázek viz: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/foreign-subsidies-regulation_en.

Nařízení o zahraničních subvencích

Zdroj: Evropská komise.

6. Dopad politiky státní podpory na integritu jednotného trhu a globální konkurenceschopnost EU

- Evropský model je založen na silném sociálně tržním hospodářství, které přináší hospodářskou prosperitu podporující začlenění, založenou na udržitelném růstu, spravedlivé hospodářské soutěži, otevřeném obchodu a hospodářské bezpečnosti. Jednotný trh je základem konkurenceschopnosti EU a Komise je odhodlána zajistit rovné podmínky na jednotném trhu i v celosvětovém měřítku.
- V této souvislosti prošla pravidla státní podpory v rámci tohoto mandátu hloubkovým přezkumem, aby se zajistilo, že budou vhodná pro zelenou a digitální transformaci a přispějí ke konkurenceschopnému a odolnému hospodářství EU. Pravidla byla v relevantních případech aktualizována a poskytují členským státům účinné nástroje pro řešení potřeb veřejných investic do klíčových priorit, jako je ochrana životního prostředí a dekarbonizace, regionální soudržnost, průlomové inovace, jakož i do výrobní kapacity ve strategických odvětvích, zejména do přechodu na klimaticky neutrální hospodářství. Z posledních dostupných údajů vyplývá, že v roce 2022 vyplatily členské státy státní podporu (nesouvisející s krizí) ve výši 112 miliard EUR, což odpovídá 0,7 % HDP EU.
- Bezprecedentní krize vyvolané pandemií COVID-19 a ruskou invazí na Ukrajinu si vyžádaly, aby Komise využila veškerou flexibilitu souboru nástrojů státní podpory, zejména prostřednictvím cílených a dočasných pravidel, a umožnila tak členským státům omezit dopady krizí na hospodářství EU a zároveň zavést ochranná opatření na ochranu jednotného trhu.
- Údaje a analýza skutečného provádění dočasného rámce COVID-19 (jehož platnost byla postupně zcela ukončena) ukázaly, že státní podpora poskytnutá jednotlivými členskými státy byla výrazně nižší než schválené částky (přibližně 30 %) a do značné míry odpovídala hospodářským škodám, které daný členský stát utrpěl během krize z hlediska ztráty HDP.
- Podle posledních dostupných údajů poskytly členské státy v roce 2022 a v první polovině roku 2023 krizovou pomoc ve výši 141 miliard EUR, což odpovídá 0,6 % HDP EU v uvedeném období, aby omezily hospodářský dopad ruské invaze na Ukrajinu. V současnosti dostupné údaje ukazují, že členské státy poskytly méně než 20 % schválených částek. Mezi členskými státy existují rozdíly ve výdajích, které částečně odrážejí rozdílnou fiskální kapacitu, ale částečně je lze vysvětlit i rozdíly v dopadu energetické krize a ve velikosti ekonomik.
- V neposlední řadě soubor nástrojů, jehož cílem je urychlit přechod ke klimaticky neutrálnímu hospodářství a řešit rizika, že nové investice v odvětvích strategických pro přechod ke klimaticky neutrálnímu hospodářství budou kvůli subvencím přesměřovány mimo EU ve prospěch třetích zemí, užitečně doplňuje bod 86 dočasného krizového a transformačního rámce. Toto ustanovení umožňuje individuální podporu až do výše subvence, kterou by příjemce mohl obdržet na rovnocennou investici v jurisdikci třetí země mimo EHP, nebo do výše částky potřebné k tomu, aby byla společnost motivována k umístění investice v EHP (tzv. „mezera ve financování“), podle toho, která z těchto částek je nižší.
- Komise se neustále snaží zajistit, aby pravidla státní podpory i nadále odpovídala svému účelu, a sleduje provádění opatření podpory s cílem umožnit dobře cílenou veřejnou podporu priorit EU a dlouhodobé konkurenceschopnosti, jakož i dočasná opatření k řešení krizí, a zároveň omezit nepatřičné narušování hospodářské soutěže na jednotném trhu.

V zájmu ochrany spravedlivého a řádného fungování jednotného trhu SFEU obecně zakazuje, aby členské státy poskytovaly státní podporu, která narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž. Kontrola státní podpory zajišťuje, aby se soutěž mezi podniky odehrávala na základě jejich kvality, a nikoli na základě výše státní podpory, čímž se zamezí závodům o subvence a zvýhodňování podniků z členských států, které mají větší rozpočet. Zároveň mohou být za určitých okolností vládní zásahy nezbytné pro řádné fungování a spravedlivého hospodářství. SFEU proto ponechává dostatečný prostor pro státní podporu ve prospěch politických cílů, pokud je nezbytná, přiměřená a vhodná k dosažení těchto cílů, aniž by nepřiměřeně narušovala hospodářskou soutěž na jednotném trhu. Zaměřením se na podporu, která je legitimní a účinná, a zamezením nadměrné kompenzaci se při kontrole státní podpory rovněž maximalizuje využití omezených veřejných zdrojů.

V říjnu 2023 Evropská rada připomněla svou výzvu Komisi, aby Radě předložila zprávu o dopadu současné politiky státní podpory na integritu jednotného trhu a globální konkurenceschopnost EU. Při hodnocení dopadu politiky státní podpory je totiž zásadní vzít v úvahu dvojí výzvu, které čelí z vnitřního a vnějšího hlediska. Kontrola státní podpory musí plnit svůj mandát, totiž zabránit nepatřičnému narušování hospodářské soutěže na jednotném trhu, a zároveň umožnit hospodářství EU zůstat v čele inovací a vést souběžnou transformaci v současném náročném geopolitickém klimatu.

Komise pravidelně a průběžně shromažďuje údaje o provádění opatření státní podpory členskými státy, aby mohla sledovat její dopad:

- V první řadě Komise každoročně vypracovává „**srovnávací přehled státních podpor**“ na základě údajů předložených členskými státy¹⁵³ o jejich výdajích (tj. vyplacených částkách) v rámci schválených opatření podpory, včetně vyčíslení prvku podpory ve výdajích, tj. výhody poskytnuté podporou¹⁵⁴. Nejnovější údaje se týkají roku 2022.
- Za druhé, vzhledem k významným částkám podpory vyplaceným v nedávných krizích, tj. v souvislosti s pandemií COVID-19 a v reakci na ruskou agresi proti Ukrajině, Komise výjimečně zahájila **pravidelné průzkumy s cílem shromáždit včasné informace o podpoře skutečně poskytnuté členskými státy** (tj. částkách, na které společnosti získaly právní nárok, přičemž k vyplacení může dojít až v průběhu času) v rámci schválených krizových opatření. Nejnovější průzkum se týká období od roku 2022 do konce června 2023. Zatímco v rámci výročních zpráv jsou členské státy povinny poskytnout také kvantifikaci prvků podpory, v těchto krizových průzkumech členské státy podávají zprávy o nominálních částkách poskytnuté podpory, aby se zjednodušil sběr údajů a snížila administrativní zátěž.

¹⁵³ Informace vycházejí z výročních zpráv členských států podle čl. 6 odst. 1 nařízení Komise (ES) č. 794/2004. Za přesnost údajů zůstávají odpovědné členské státy.

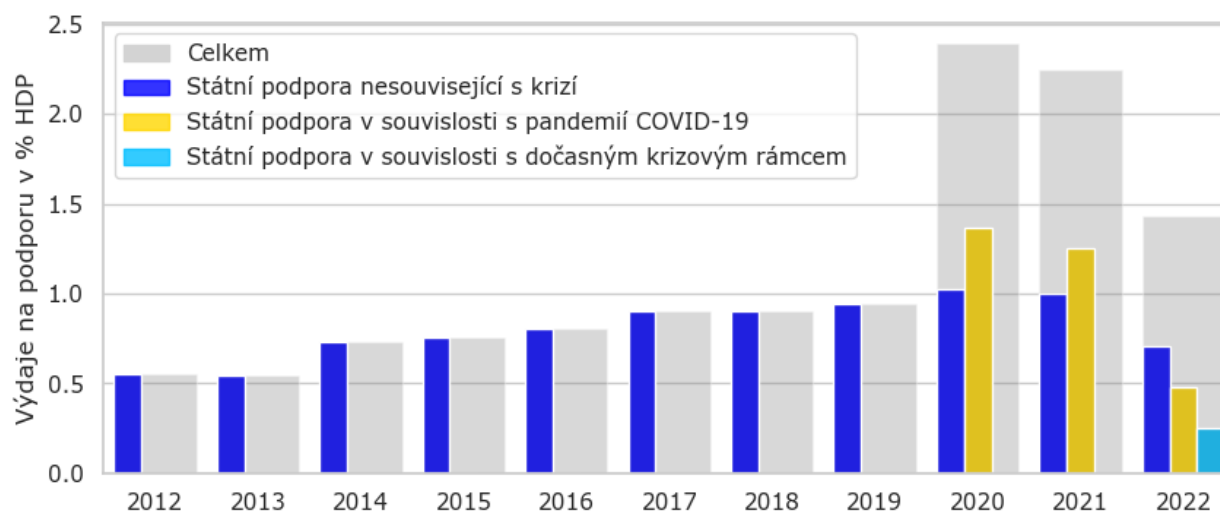
¹⁵⁴ Prvek podpory závisí na formě podpory. V případě grantů výhoda, která se přenáší na příjemce, obvykle odpovídá rozpočtovým výdajům. U ostatních nástrojů podpory se může lišit výhoda pro příjemce a náklady pro vládu. Například v případě záruk se příjemce vyhne riziku spojenému se zárukou, neboť toto riziko nese stát. Za takové riziko nesené státem by se obvykle měla zaplatit příslušná prémie. Pokud se stát vzdá celé prémie nebo její části, představuje to prvek podpory.

6.1 Celkový přehled o čerpání státní podpory související i nesouvisející s krizí v roce 2022

Podle nejnovějších výročních zpráv 27 členských států v roce 2022 vyplatilo 227,98 miliardy EUR, což odpovídá 1,43 % jejich HDP v roce 2022, na státní podporu pro opatření nesouvisející i související s krizí (krizová opatření vycházela především z dočasného krizového rámce k reakci na ruskou agresi vůči Ukrajině).

Celkové výdaje se oproti předchozímu roku výrazně snížily (po zohlednění inflace jde o snížení přibližně o 35 %). Za prvé, snížení bylo způsobeno především snížením celkových výdajů na opatření přijatá v souvislosti s pandemií COVID-19 s ohledem na postupné ukončování platnosti dočasného rámce COVID-19 do konce června 2022. Snížení výdajů na opatření přijatá v souvislosti s pandemií COVID-19 činilo 76,66 miliardy EUR (přibližně –60 % ve srovnání s předchozím rokem, po zohlednění inflace), což představuje 0,48 % HDP EU-27. Za druhé, podpora na cíle nesouvisející s krizí rovněž výrazně poklesla, a to o přibližně 28 %, z přibližně 155,55 miliardy EUR (ve stálých cenách) v roce 2021 na 112 miliard EUR v roce 2022 (viz níže).

Tabulka 1: Celkové výdaje na státní podporu, prvky podpory v procentech HDP, rozdělení na státní podporu související s COVID-19, státní podporu související s dočasným krizovým rámcem a opatření státní podpory nesouvisející s krizí

Z relativního hlediska, pokud se podíváme na rozdělení výdajů na státní podporu (související i nesouvisející s krizí) na úrovni členských států jako podíl na vnitrostátním HDP, je patrný značný rozptyl výdajů mezi jednotlivými členskými státy, i když se v porovnání s rokem 2021 výrazně snížil. Členské státy s nejvyššími výdaji vynaložily přibližně 1,8–2,1 % svého vnitrostátního HDP (Maďarsko a Německo), zatímco členské státy s nejnižšími výdaji vynaložily přibližně 0,3–0,6 % svého vnitrostátního HDP (Irsko, Kypr a Lucembursko).

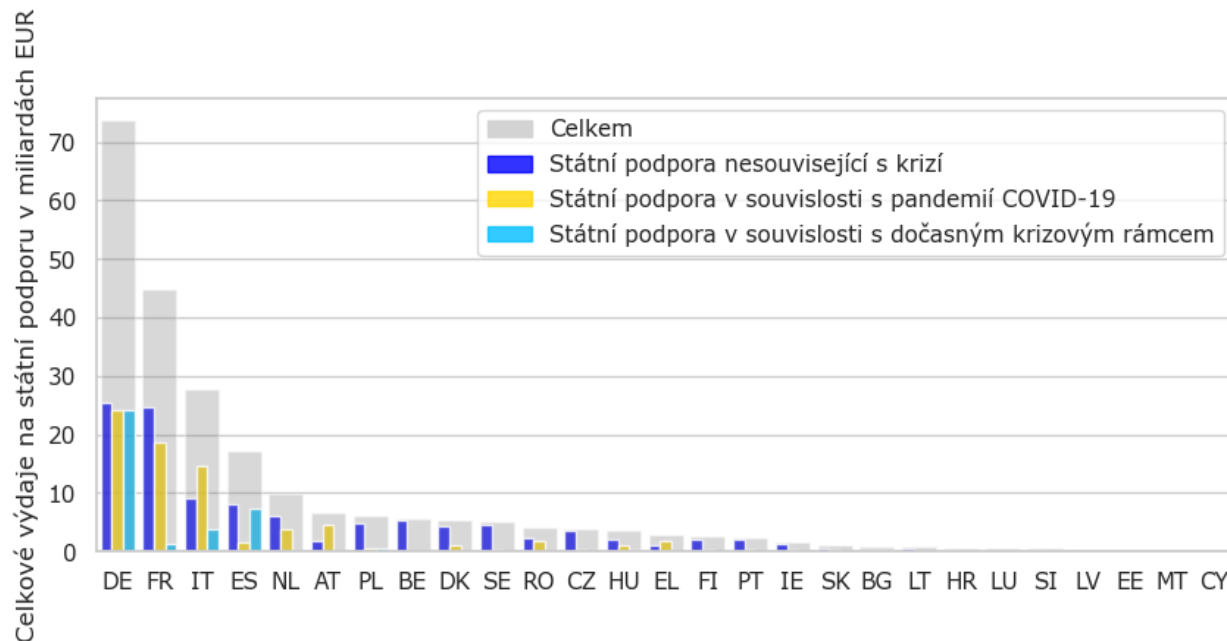
Z těchto údajů celkově vyplývá, že ačkoli existují značné rozdíly mezi částkami podpory vyplacenými členskými státy (přičemž nepřekvapivě platí, že velké členské státy vyplácejí nejvyšší

částky podpory v absolutním vyjádření), při pohledu na relativní výdaje na státní podporu v porovnání s HDP je tento obrázek diferencovanější.

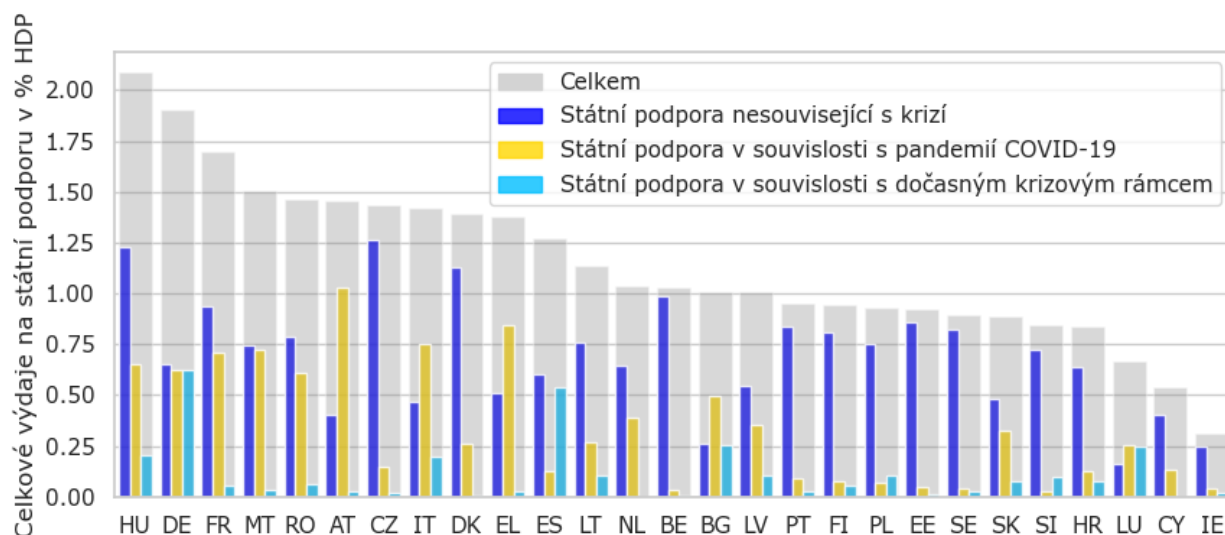
Kromě toho významná část výdajů v Německu v roce 2022 souvisí s krizovou podporou pro *ad hoc* situaci týkající se dvou systémových energetických společností, které vyžadovaly veřejnou podporu po přerušení dodávek plynu v důsledku ruské války na Ukrajině (viz níže).

Je třeba rovněž poznamenat, že členské státy mohly poskytnout významnou podporu svým ekonomikám a domácnostem prostřednictvím jiných – nestátních – opatření. To znamená, že celková podpora ekonomik a domácnostem se liší od údajů odvozených z výše uvedených výročních zpráv členských států, které se týkají výhradně výplat v rámci opatření, jež lze považovat za státní podporu.

Tabulka 2: Celkové výdaje na státní podporu podle členských států v roce 2022, prvky podpory v miliardách EUR, rozdělení na státní podporu související s COVID-19, státní podporu související s dočasným krizovým rámcem a opatření státní podpory nesouvisející s krizí

Tabulka 3: Celkové výdaje na státní podporu podle členských států jako % národního HDP v roce 2022, rozdělení na státní podporu související s COVID-19, státní podporu související s dočasným krizovým rámcem a ostatní opatření státní podpory (nesouvisející s krizí)

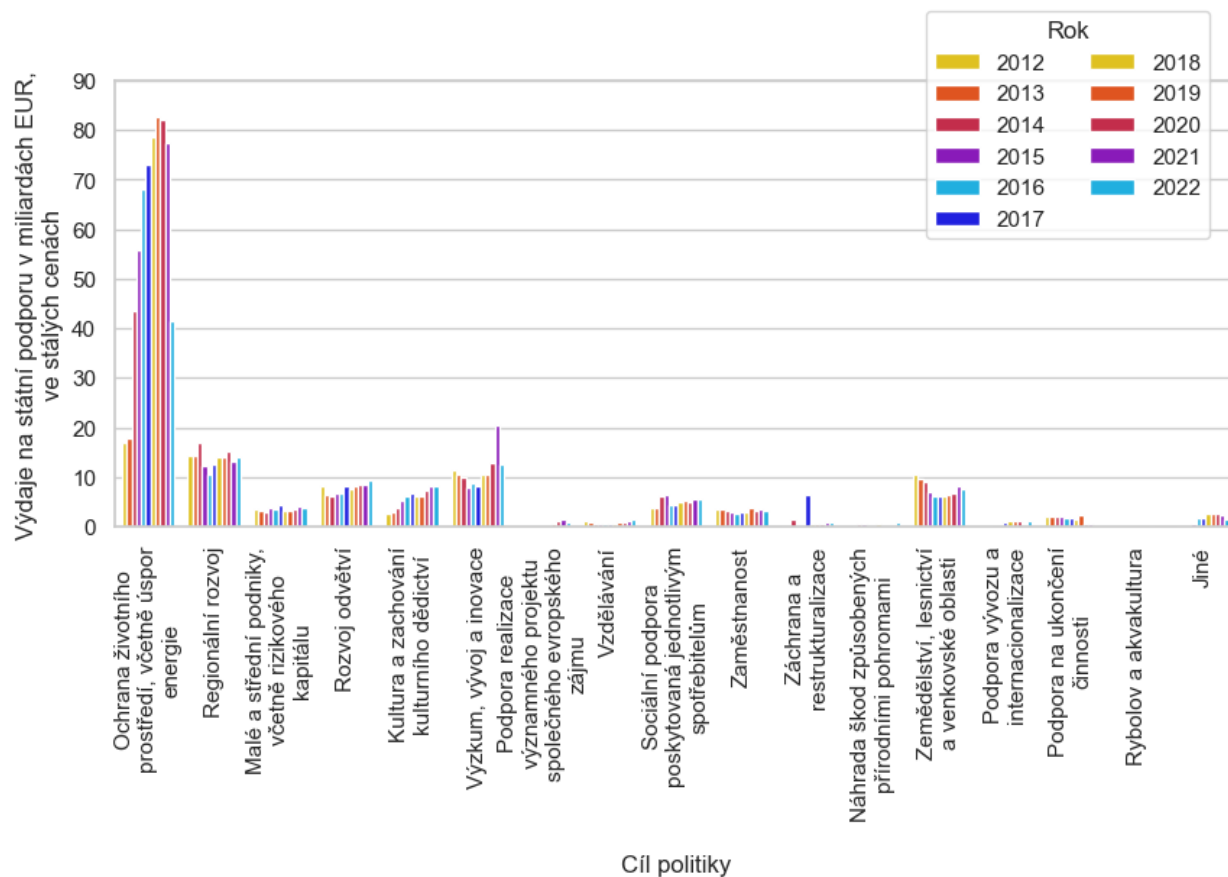

Pokud se zaměříme na **podporu nesouvisející s krizí v roce 2022**, ve srovnání s rokem 2021 se částka vyplacená členskými státy nominálně snížila ve 20 členských státech. K výraznému snížení došlo zejména v Německu (–59 % v nominálních hodnotách, upravených o inflaci), v Chorvatsku (–52 %) a na Maltě (–50 %) a také v Bulharsku, Lotyšsku, Lucembursku a Maďarsku, kde došlo ke snížení přibližně o 40 %. Výrazné snížení o více než 20 % bylo zaznamenáno také v Polsku a Litvě (v obou případech kolem –28 %) a v Estonsku (–22 %). Podpora nesouvisející s krizí se snížila také ve Finsku (–18 %), ve Slovinsku (–17 %), Česku (–14 %), Nizozemsku a Rakousku (v obou zemích –12 %), Francii a Kypru (–11 %), Irsku (–9 %), Belgii a Itálii (–6 %).

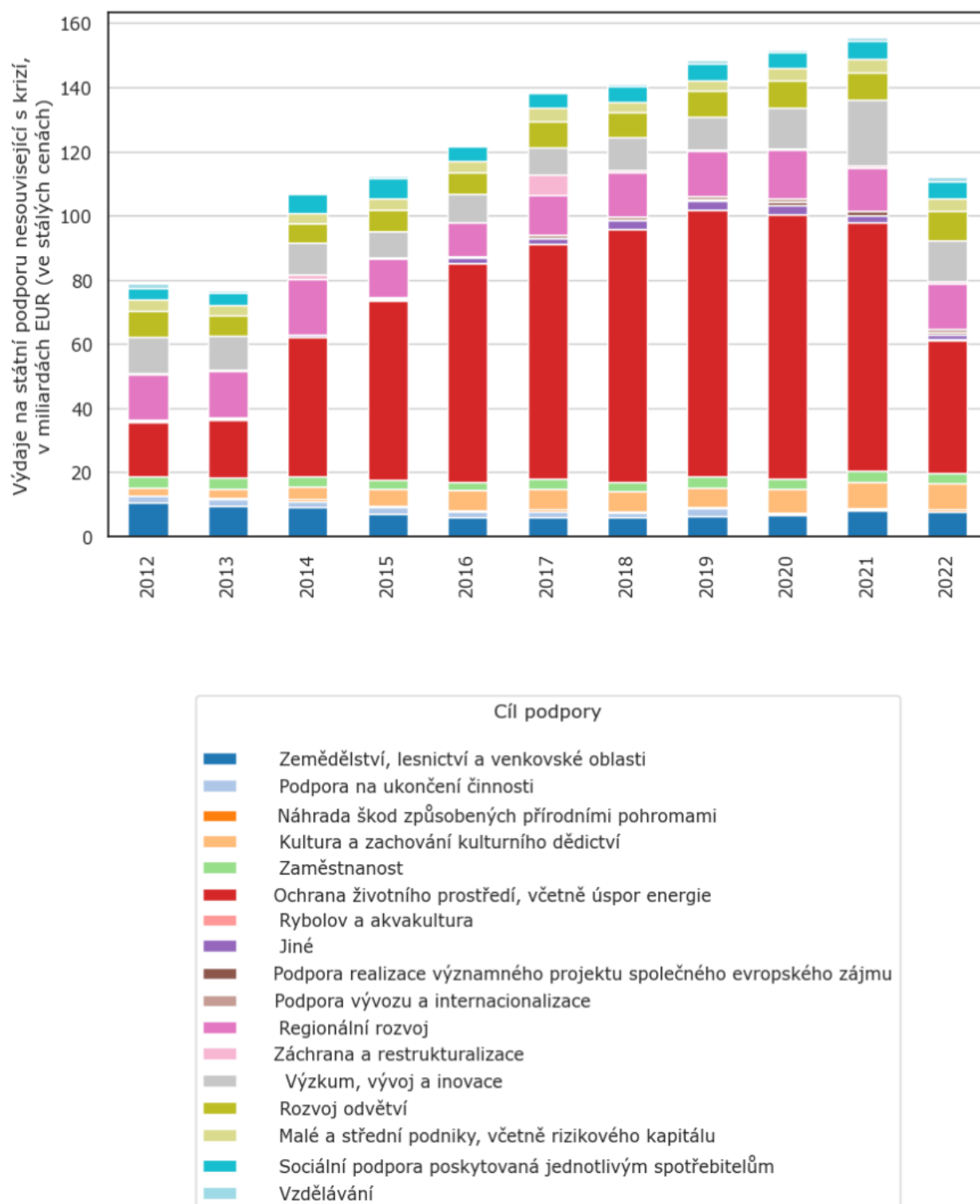
Naproti tomu podpora nesouvisející s krizí výrazně vzrostla v Portugalsku (+66 % v nominálních hodnotách upravených o inflaci), Dánsku (+44 %) a Španělsku (+30 %). Na Slovensku vzrostla podpora nesouvisející s krizí oproti roku 2021 o 14 %, v Řecku o 4 %. Rumunsko i Švédsko vykázaly v letech 2021 a 2022 stejnou úroveň podpory na opatření nesouvisející s krizí.

Celkově se zdá, že snížení státní podpory nesouvisející s krizí je způsobeno především snížením podpory vyplacené na ochranu životního prostředí, včetně úspor energie, a to z přibližně 77,3 miliardy EUR v roce 2021 na 41,5 miliardy EUR v roce 2022. Je třeba provést další analýzu, ale toto snížení lze částečně vysvětlit alternativami, které poskytl dočasný krizový rámec zavedený v březnu 2022 a jeho následné změny, které členským státům umožnily poskytovat podporu na urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů a podporu na dekarbonizaci průmyslových procesů. Údaje nicméně ukazují (viz tabulka 4), že podpora vyplacená na ochranu životního prostředí zůstává zdaleka největší kategorií státní podpory nesouvisející s krizí a je i nadále čtyřikrát až dvakrát vyšší, dokonce i v době krize, ve srovnání s obdobím před deseti lety (ve stálých cenách upravených o inflaci).

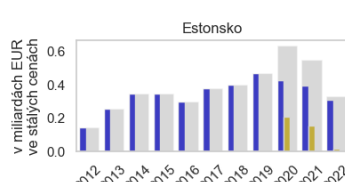
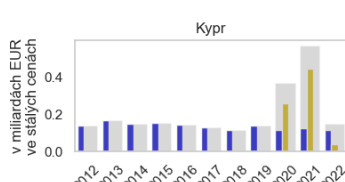
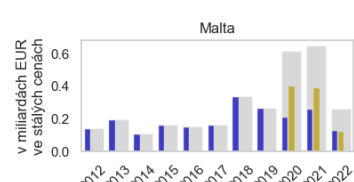
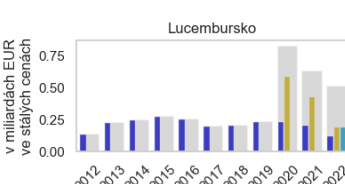
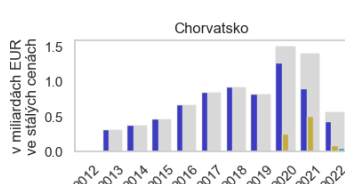
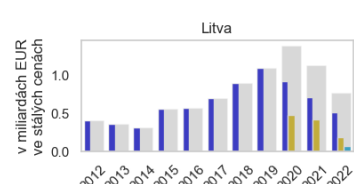
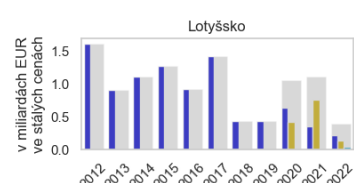
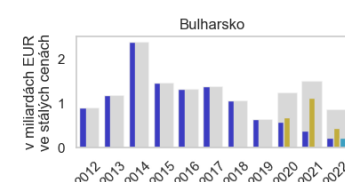
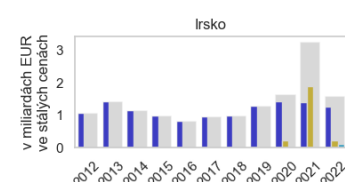
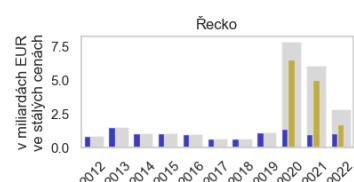
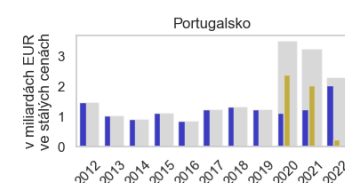
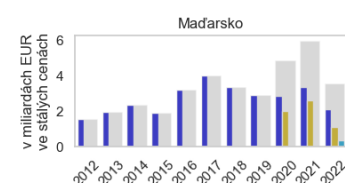
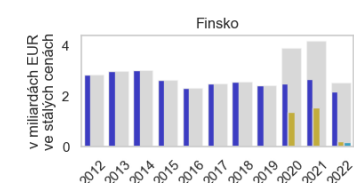
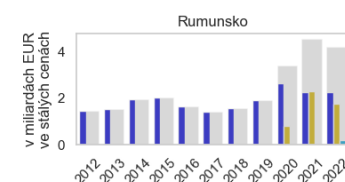
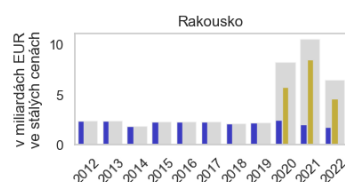
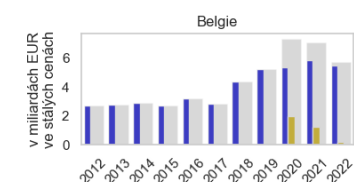
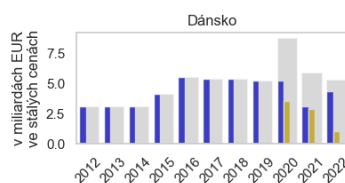
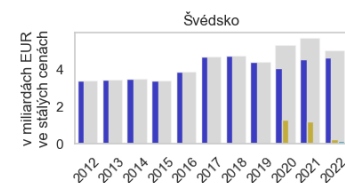
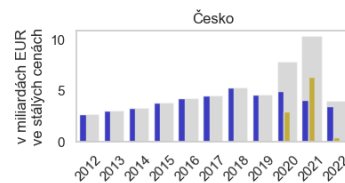
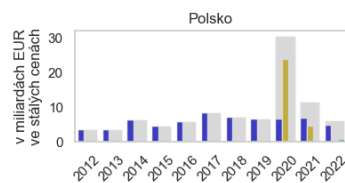
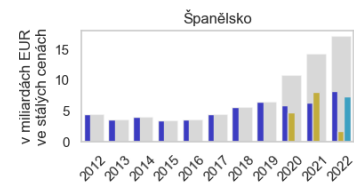
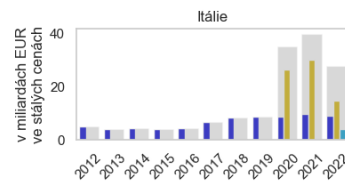
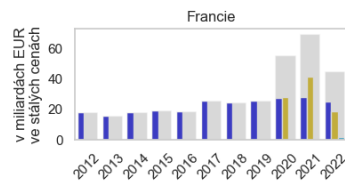
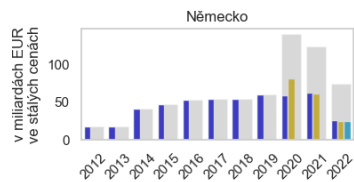
Tabulka 4: Výdaje na státní podporu bez podpory související s krizí v letech 2012–2022, prvky podpory v miliardách EUR ve stálých cenách, rozdělení podle cíle podpory

Tabulka 5: Výdaje na státní podporu nesouvisející s krizí, rozdělení podle cíle podpory

Tabulka 6: Celkové výdaje na státní podporu podle členských států v nominálních hodnotách (v miliardách EUR ve stálých cenách), rozdělení na státní podporu související s COVID-19, státní podporu související s dočasným krizovým rámcem a ostatní opatření státní podpory (nesouvisející s krizí), 2012–2022 (pořadí členských států vychází z kumulativních výdajů)

6.2 Zásadní, ale obezřetné využívání státní pomoci v době krize

Vzhledem k četným krizím v posledních letech byly hojně využívány možnosti stanovené ve SFEU, které umožňují státní podporu při „mimořádných událostech“ nebo „k nápravě vážné poruchy v hospodářství některého členského státu“. Tato ustanovení umožnila Komisi například schválit opatření státní podpory na řešení dopadů pandemie COVID-19 na hospodářství a v poslední době na řešení dopadů energetické krize, která byla důsledkem ruské agrese proti Ukrajině (v rámci dočasného krizového rámce a následně dočasného krizového a transformačního rámce).

Aby měla Komise přehled o podpoře poskytnuté podle **dočasného rámce COVID-19**, provedla průzkumy pokrývající období od března 2020, kdy rámec vstoupil v platnost, do konce roku 2021. Shromážděné důkazy o skutečném provádění rámce ukázaly, že státní podpora poskytnutá jednotlivými členskými státy (940 miliard EUR, což představuje přibližně 30 % schválených částek, tj. 3,1 bilionu EUR) odpovídala hospodářské škodě, kterou členský stát utrpěl během krize, z hlediska ztráty HDP.¹⁵⁵ To je uklidňující zpráva vzhledem k možným obavám o rovné podmínky v členských státech, které vyplývají ze značného rozptylu mezi členskými státy. Dočasný rámec COVID-19 byl postupně zcela ukončen.

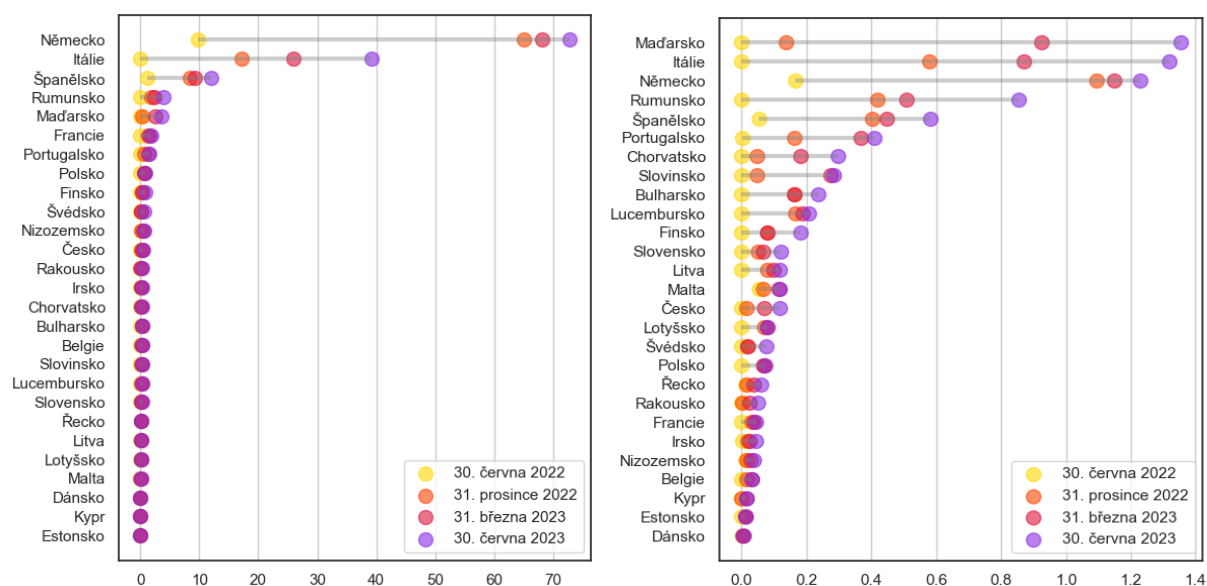
Podobně, aby měla Komise přehled o podpoře poskytnuté na základě **dočasného krizového rámce a dočasného krizového a transformačního rámce nebo v souladu s jejich zásadami**, provedla průzkumy pokrývající období od března 2022, kdy vstoupil v platnost dočasný krizový rámec, do června 2023 (za druhou polovinu roku 2023 nejsou k dispozici dostatečné údaje). V tomto období Komise schválila státní podporu v hodnotě téměř 730 miliard EUR v rámci dočasného krizového rámce a dočasného krizového a transformačního rámce nebo v souladu se stejnými zásadami. Z údajů získaných od členských států v průzkumech vyplývá, že podnikům bylo skutečně poskytnuto 141 miliard EUR, což představuje pouze 19,3 % schválené podpory a odpovídá 0,6 % HDP EU v roce 2022 a v první polovině roku 2023¹⁵⁶. Stojí za zmínku, že členské státy mohou formálně poskytnout celou částku podpory v určitý okamžik v jednom roce, avšak příjemci ji mohou mít k dispozici v průběhu několika let (takže částky nemusí být (plně) vyplaceny v roce 2022 nebo v první polovině roku 2023).

V daném období poskytlo Německo 72,8 miliardy EUR, což představuje 52 % z celkové částky 141 miliard EUR, následuje Itálie, která poskytla 39,2 miliardy EUR, a Španělsko s 12,1 miliardy EUR. V absolutních číslech poskytli tři největší poskytovatelé 88 % veškeré podpory. V relativním vyjádření bylo největším poskytovatelem podpory Maďarsko, které v roce 2022 a v první polovině roku 2023 poskytlo částku odpovídající 1,35 % jeho HDP. Druhým největším poskytovatelem podpory v relativním vyjádření byla Itálie (1,32 % HDP), následovaná Německem (1,23 % HDP) a Rumunskem (0,85 % HDP).

¹⁵⁵ Informativní zpráva GR COMP „Looking back at the State aid COVID Temporary Framework: the take-up of measures in the EU“ (Ohlédnutí za dočasným rámcem pro opatření státní podpory v souvislosti s pandemií COVID-19: přijímání opatření v EU) z října 2022, k dispozici [zde](#).

¹⁵⁶ Informace, které členské státy poskytly Komisi, jsou předběžné a údaje mohou být členskými státy opraveny.

Tabulka 7: Státní podpora poskytnutá v nominálních částkách do června 2023 v rámci dočasného krizového rámce a dočasného krizového a transformačního rámce nebo na základě jejich zásad v absolutních částkách (levý graf) a v procentech vnitrostátního HDP (pravý graf)

Celková státní podpora poskytnutá v rámci dočasného krizového rámce a dočasného krizového a transformačního rámce nebo na základě jejich zásad v miliardách EUR (v kumulativních hodnotách)

Celková státní podpora poskytnutá v rámci dočasného krizového rámce a dočasného krizového a transformačního rámce nebo na základě jejich zásad v % HDP roku 2022 a první poloviny roku 2023

Pokud se blíže podíváme na podporu poskytnutou Německem, zjistíme, že 85 % celkové částky bylo poskytnuto dvěma příjemcům: zahrnuje rekapitalizaci společností Uniper SE (33 miliard EUR) a SEFE GmbH (6,5 miliardy EUR) a úvěry a dotované půjčky poskytnuté těmito dvěma společnostmi v rámci německého zastřešujícího programu (úvěrové linky ve výši 16 miliard EUR a 7 miliard EUR¹⁵⁷, které nemusely být čerpány). Tyto zásahy byly nezbytné, aby se zabránilo zhroucení těchto dvou systémových energetických společností, které měly nevypořádané dlouhodobé smlouvy, jež již nemohly plnit poté, co Rusko drasticky snížilo dodávky plynu do Německa. Vzhledem k jejich systémovému postavení na trhu by jejich pád měl závažné důsledky pro jejich zákazníky a obecněji pro německý i evropský energetický trh.

¹⁵⁷ Velikost úvěrových linek byla snížena v důsledku zlepšujících se podmínek na trhu.

Kromě toho je třeba při čtení těchto údajů z průzkumu brát v úvahu několik dalších skutečností. Týkají se výhradně opatření, která lze považovat za státní podporu a která byla oznámena a schválena Komisí. Navíc představují nominální výši státní podpory poskytnuté pomocí různých nástrojů (například přímých dotací, vlastního kapitálu, půjček a záruk), které mají různé rušivé dopady na hospodářskou soutěž. Při posuzování podpory poskytnuté prostřednictvím různých nástrojů je třeba vzít v úvahu prvky podpory, protože představují skutečnou výhodu předanou podniku a mohou představovat lepší měřítko pro spravedlivé srovnání podpory poskytnuté prostřednictvím vratných a nevratných nástrojů. Je to proto, že nevratné nástroje, jako jsou granty, obecně více narušují hospodářskou soutěž ve srovnání s vratnými nástroji, jako jsou záruky nebo zvýhodněné půjčky.

Prvek podpory lze odhadnout různými způsoby v závislosti na typu nástroje: u nevratných nástrojů výhoda přenesená na příjemce obvykle odpovídá nominální částce, kterou je samotný rozpočtový výdaj. U nástrojů vratné podpory se může lišit výhoda pro podnik a náklady pro stát. Prvek podpory a rozpočtové výdaje jsou obecně (mnohem) nižší než nominální částka. U nástrojů podpory, jako jsou půjčky nebo záruky, je výhodou pro podnik nižší úroková sazba a nákladem pro stát je nižší poplatek za záruku, který podnik skutečně zaplatí, ve srovnání s poplatkem, který by zaplatil při tržních hodnotách.

V tomto ohledu Německo poskytlo na rok 2022 a první polovinu roku 2023 s ohledem na odhadované prvky podpory přibližně 0,9 % svého HDP, a to zejména formou kapitálových intervencí, opět zejména na rekapitalizaci systémových dodavatelů energie Uniper a SEFE (55 % celkové poskytnuté podpory). Dalšími největšími poskytovateli státní podpory jsou Maďarsko (přibližně 0,68 % vlastního HDP), Španělsko (0,45 %) a Portugalsko (0,41 %). Itálie a Rumunsko poskytly menší podíl svých HDP, pokud se podíváme na prvky pomoci, což odráží velké využívání vratných nástrojů, zejména záruk.

Členské státy dále zavedly horizontální opatření fiskální politiky s cílem zmírnit dopad vysokých cen energie na domácnosti a podniky. Většinou se jedná o opatření, která nelze považovat za státní podporu. Na základě odhadů v podzimní hospodářské prognóze Komise¹⁵⁸ činily v roce 2023 čisté rozpočtové náklady na tato energetická opatření¹⁵⁹ přibližně 165 miliard EUR, což odpovídá 0,97 % HDP EU-27, přičemž tato částka je nižší než 195 miliard EUR, a 1,2 % HDP EU-27 v roce 2022.

¹⁵⁸ Generální ředitelství Evropské komise pro hospodářské a finanční záležitosti (2023), Evropská hospodářská prognóza, podzim 2023. K dispozici na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/4139ef72-9eb3-4fad-a116-ee87979f4d35_en?filename=ip258_en.pdf.

Dopad na rozpočet odráží opatření zavedená nebo oznámená do konce října 2023. V případě Slovenska byly odhady prognózy aktualizovány po předložení návrhu rozpočtového plánu na rok 2024 dne 12. prosince 2023.

¹⁵⁹ Pro účely tohoto odhadu jsou „opatření v oblasti energie“ definována jako: 1) opatření, která mají přímý dopad na mezní náklady spotřeby energie pro domácnosti a/nebo podniky („cenová opatření“); 2a) opatření, která poskytují domácnostem dočasnou podporu příjmů; 2b) opatření, která poskytují podnikům jiné kompenzace než cenová opatření (obě „příjmová opatření“), a 3) příjmy z (nových daní nebo odvodů z) neočekávaných zisků energetických společností.

V absolutním vyjádření měla opatření prováděná Německem, Francií a Itálií v roce 2023 nejvyšší čisté rozpočtové náklady ve výši 59,4 miliardy EUR, 22,8 miliardy EUR a 21,4 miliardy EUR, což představuje celkem 63 % všech fiskálních opatření v oblasti energetiky v EU (přibližně 36 %, 14 % a 13 % celkových výdajů EU na fiskální opatření v oblasti energetiky). Za nimi následuje Španělsko s 13,5 miliardy EUR (8 % z celkového objemu) a Nizozemsko s 10,6 miliardy EUR (6 % z celkového objemu). Ve všech ostatních členských státech se čisté rozpočtové náklady pohybovaly mezi 3 % (Polsko) a 0,01 % (Řecko) celkových výdajů EU na fiskální opatření v oblasti energetiky.

V relativním vyjádření jako podíl HDP v roce 2023 měla opatření provedená Slovenskem, Chorvatskem a Maltou nejvyšší čisté rozpočtové náklady (1,89 %, 1,77 % a 1,6 %). Následuje Rakousko (1,56 %) a Německo (1,45 %). Maďarsko (1,34 %), Portugalsko (1,25 %), Česko (1,18 %), Itálie (1,04 %) a Nizozemsko (1,03 %) měly rozpočtové náklady vyšší než průměr EU-27 (0,97 %).

Z makroekonomického hlediska se uplynulé roky vyznačovaly několika složitými a dynamickými faktory. Pandemie COVID-19 postupně odezněla, omezení byla zrušena a zároveň se vystupňovala ruská agrese na Ukrajině, přičemž následná krize a riziko eskalace na Blízkém východě zvýšily geopolitické napětí. Tyto události měly významný dopad na hospodářské podmínky v EU a jejích členských státech. Podle zimní hospodářské prognózy Komise na rok 2024¹⁶⁰ byl růst v EU i v eurozóně mírnější, než se očekávalo (0,5 % v roce 2023, což je mírný pokles oproti 0,6 % předpokládaným v předchozí podzimní prognóze). Na úrovni EU je loňský mírný růst do značné míry způsoben dynamikou hospodářského oživení po pandemii v předchozích dvou letech, zatímco pokles celkové inflace v roce 2023 byl rychlejší, než se očekávalo, a do značné míry byl způsoben klesajícími cenami energií.

Tyto faktory a příslušná expozice hospodářství členských států měly významný dopad na jejich hospodářskou výkonnost a také na provádění a hodnocení opatření státní podpory přijatých v reakci na ně. Pokud jde o členské státy, které poskytly největší částky podpory v relativním vyjádření nebo z hlediska odhadovaných prvků podpory, německá a maďarská ekonomika v roce 2023 mírně poklesly (o 0,3 % a 0,8 %), zatímco Španělsko zaznamenalo nadprůměrný růst (2,5 %). Podobně pokud jde o členské státy, které poskytly nejmenší objem podpory v relativním vyjádření nebo z hlediska odhadovaných prvků podpory, zaznamenalo Dánsko průměrný růst (0,5 %) a Kypr nadprůměrný růst (2,4 %), zatímco estonská ekonomika poklesla o 3,5 %. Z toho vyplývá, že není možné vyvodit ani předběžné závěry o dopadu státní podpory na růst HDP, pokud se na ni pohlíží izolovaně, neboť tento dopad je spojen s účinky mnoha dalších faktorů a je třeba vzít v úvahu různorodost a nejistotu podmínek v jednotlivých členských státech.

Výše uvedená analýza a předložené údaje ukazují, že je důležité posoudit dopad podpory související s krizí nad rámec „hlavních čísel“, ale také to, že v této fázi chybí údaje pro posouzení korelace nebo příčinné souvislosti. Členské státy mohly být na válku na Ukrajině různě citlivé v oblasti energetiky, měly různě strukturované ekonomiky – zejména z hlediska velikosti nebo významu těžkého nebo

¹⁶⁰ Evropská hospodářská prognóza – zima 2024, Institutional Paper 268, únor 2024.

energeticky náročného průmyslu – a/nebo různě strukturovaná energetická odvětví. Schopnost členských států podporovat společnosti se navíc může značně lišit. Zatímco státní podpora je schvalována s jasnými zárukami, aby se zajistilo, že je nezbytná, přiměřená a nenarušuje nepřiměřeně hospodářskou soutěž, dočasná pravidla by měla být postupně zrušena, jakmile to podmínky na trhu odůvodní. Z tohoto důvodu je stanoveno, že platnost zbývajících krizových částí dočasného krizového a transformačního rámce vyprší v červnu 2024.

6.3 Pokračování digitální a zelené transformace a další priority EU

Ačkoli stát může hrát důležitou roli při vytváření vhodných podmínek v ekonomice pro zajištění konkurenceschopnosti, mnoho jeho opatření za tímto účelem nemusí představovat státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU a opatření státní podpory v tomto ohledu obvykle sama o sobě nepostačují.

Pravidla státní podpory však členským státům nabízejí mnoho možností, jak plnit politické cíle podporující řádné fungování spravedlivého hospodářství a řešit selhání trhu. V tomto ohledu se přezkum pravidel státní podpory snažil zajistit, aby tato pravidla odpovídala svému účelu a byla v souladu se zelenými a digitálními cíli a cíli v oblasti odolnosti EU.

Do konce roku 2023 Komise dokončila přezkum téměř všech hlavních pokynů pro státní podporu. Revidované pokyny upřesňují, jak mohou členské státy podpořit své ekonomiky, zejména investice do zelených a digitálních technologií, aniž by došlo k nepřiměřenému narušení hospodářské soutěže na jednotném trhu a zároveň přispěly ke globální konkurenceschopnosti¹⁶¹.

- Pokyny pro státní podporu v oblasti klimatu, životního prostředí a energetiky (CEEAG) a pokyny ke státní podpoře v souvislosti se systémem Unie pro obchodování s emisemi usnadňují podporu ekologizace hospodářství v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu s cílem podpory **zelené transformace** a zároveň pomáhají chránit konkurenceschopnost hospodářství EU. Umožňují členským státům podporovat zavádění výroby energie z obnovitelných zdrojů, dekarbonizovat průmyslovou výrobu a podporovat uživatele s vysokou spotřebou energie podléhající mezinárodní konkurenci.
- Členské státy mohou v rámci dočasného krizového a transformačního rámce navrhovat také svá podpůrná opatření pro obnovitelné zdroje energie, skladování a dekarbonizaci průmyslu. Cílem těchto pravidel je naléhavě podpořit a urychlit zavádění obnovitelných zdrojů energie a dekarbonizovaných výrobních procesů. Zatímco režimy podpory musí být zavedeny a podpora udělena do roku 2025, podpora může být vyplácena i v následujících letech. Zkušenosti s tímto zjednodušeným rámcem budou sloužit jako podklad pro další úvahy do budoucna.

¹⁶¹ Komise může výjimečně schválit podporu i mimo pokyny a přímo podle SFEU. Například dne 27. července 2023 Komise schválila rakouskou podporu ve výši 28,8 milionu EUR na podporu modernizace závodu na výrobu penicilinu Sandoz GmbH v Tyrolsku, která pomůže zachovat v EU poslední plně integrovanou výrobu amoxicilinu, což přispěje k zabezpečení dodávek základních a životně důležitých léčivých přípravků, viz věc SA.62915, Rakousko – Podpora na zachování výroby penicilinu Sandoz v Kundlu (Tyrolsko).

- Pravidla státní podpory rovněž reagují na **výzvy globální konkurenceschopnosti**: Dočasný krizový a transformační rámec například umožňuje členským státům zavést jednoduché a účinné režimy na podporu výroby strategických zařízení nezbytných pro přechod na klimaticky neutrální hospodářství (konkrétně baterií, solárních panelů, větrných turbín, tepelných čerpadel, elektrolyzérů a zařízení na zachycování a ukládání uhlíku), jakož i pro výrobu klíčových komponent a pro výrobu a recyklaci souvisejících kritických surovin.
- Pokud existuje skutečné riziko, že investice do takových strategických zařízení budou odkloněny z EU kvůli subvencím ve třetích jurisdikcích, mohou členské státy poskytnout státní podporu až do výše podpory, která je k dispozici pro rovnocennou investici v alternativním místě, nebo do výše částky potřebné k motivaci společnosti, aby umístila investici v EHP (tzv. „mezera ve financování“), podle toho, která z těchto částek je nižší.
- Zásadní roli při podpoře **digitální transformace** hrají také pravidla EU pro státní podporu. Nové pokyny pro státní podporu v oblasti širokopásmového připojení jsou například přizpůsobeny nejnovějšímu vývoji trhu a technologií, včetně sítí s velmi vysokou kapacitou a zavádění 5G. Vzhledem k mimořádnému strategickému významu polovodičů Komise dále stanovila kritéria pro schvalování státní podpory až do výše finanční mezery pro zavádění zařízení, která jsou první svého druhu v EU a jež jsou definována v aktu o čípech EU.
- Dalším příkladem jsou Pokyny k regionální státní podpoře, které podporují **investice v méně rozvinutých regionech** EU, včetně zelených a digitálních cílů. V roce 2021 Komise zvýšila celkovou maximální míru podpory ve prospěch cílů Zelené dohody pro Evropu a digitální strategie, čímž umožnila dodatečné pobídky pro tyto investice ve znevýhodněných oblastech EU.
- Důležitým nástrojem státní podpory, který zajišťuje vývoj a zavádění špičkových technologií v EU, jsou **významné projekty společného evropského zájmu**. Ty umožňují členským státům sdružovat státní zdroje ve strategických odvětvích a technologiích společného zájmu EU, kde trh sám o sobě nepřináší vždy výsledky, například v oblasti mikroelektroniky, vodíku a cloudových služeb. Umožňují strategické, společně navržené, přeshraniční inovační výzkumné a vývojové činnosti a jejich první průmyslové využití. Umožňují také projekty otevřené infrastruktury. Tyto iniciativy vytvářejí významné vedlejší účinky v celé EU. Změnou obecného nařízení o blokových výjimkách z roku 2023 Komise rovněž usnadnila malým a středním podnikům možnost účastnit se těchto významných projektů společného evropského zájmu.

V roce 2022 tak podpora průmyslu¹⁶², včetně podpory založené na výše uvedených pokynech, činila celkem 106,85 miliardy EUR, což představuje přibližně 0,26 % HDP EU a odpovídá částce 238 EUR na obyvatele EU. Z toho, jak bylo uvedeno výše, podpora vyplacená na ochranu životního prostředí,

¹⁶² Průmyslová podpora se vztahuje na výdaje na státní podporu v prvku podpory v roce 2022, jak jsou vykázané ve výročních zprávách, s výjimkou státní podpory s těmito cíli politiky: „Kultura“, „Zachování kulturního dědictví“ a „Náhrada škod způsobených přírodními katastrofami“. Tato analýza rovněž nezahrnuje podporu související s krizí, tj. výdaje na státní podporu poskytnuté v souvislosti s krizí COVID-19 a výdaje na státní podporu v reakci na ruskou invazi na Ukrajinu.

včetně úspor energie, byla v posledních deseti letech hlavním cílem politiky a v roce 2022 činila 41,5 miliardy EUR, což představuje 38,8 % celkové průmyslové podpory, přibližně 0,1 % HDP EU a odpovídá částce 92 EUR na obyvatele. Kromě toho podpora vyplacená v rámci opatření týkajících se významných projektů společného evropského zájmu v roce 2022 činila 1,04 miliardy EUR a investiční podpora v rámci Pokynů k regionální státní podpoře ve prospěch odvětví baterií dosáhla 262 milionů EUR.

Pokud jde o proces, většinu opatření státní podpory, která pravděpodobně nevyvolávají obavy z narušení hospodářské soutěže, mohou členské státy provádět přímo na základě kritérií obecného nařízení o blokových výjimkách, aniž by je musely předem oznamovat Komisi a ta je musela schvalovat. V roce 2022 členské státy provedly 2 203 opatření v rámci blokových výjimek pro státní podporu, což odpovídá 84 % všech nových opatření státní podpory a 93 % nových opatření, pokud se vyloučí krizová opatření (která vycházejí z oznámení podle dočasného rámce COVID-19 a dočasného krizového rámce či dočasného krizového a transformačního rámce nebo z jejich zásad). Očekává se, že tento trend bude pokračovat i v roce 2024 v důsledku přijetí cílené změny obecného nařízení o blokových výjimkách v červnu 2023, která dále zjednodušuje a urychluje podporu zelené a digitální transformace EU.

6.4 Ochrana dobře fungujícího jednotného trhu pro konkurenceschopné hospodářství EU

Jak dokládá zpráva Komise z října 2023 o politických iniciativách EU na podporu investic do čistých technologií¹⁶³, EU je v čele zelené transformace jak na domácí, tak na celosvětové úrovni, a to díky rozhodným opatřením přijatým v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu, v neposlední řadě v oblasti politiky státní podpory. V rámci tohoto mandátu Komise využila flexibilitu, jež je nedílnou součástí pravidel státní podpory, aby se přizpůsobila potřebám členských států a společností, umožnila hospodářství EU využít zelenou a digitální transformaci a reagovat na krize a zároveň aby zavedla ochranná opatření, která zabrání nepatřičnému narušení hospodářské soutěže a zachová rovné podmínky na jednotném trhu.

Komise je skutečně odhodlána rovné podmínky na jednotném trhu jak z vnitřního, tak z vnějšího hlediska. Pokud je hospodářská soutěž narušena zahraničními subvencemi v neprospěch konkurentů a spotřebitelů, použije Komise v případě potřeby své nástroje, jako jsou nástroje na ochranu obchodu a nařízení o zahraničních subvencích. Nařízení o zahraničních subvencích se začalo uplatňovat dne 12. července 2023 a vysílá jasný vzkaz: hospodářství EU zůstává otevřeno obchodu a investicím, ale nebude podkopáváno nebo využíváno prostřednictvím zahraničních subvencí, které narušují jednotný trh.

Současně platí, že i třetí země realizují významné programy státní podpory, jako je například zákon USA o snížení inflace, nicméně dostupné údaje o jejich dopadu na hospodářství EU zatím nejsou průkazné. Vzhledem k tomu, že se odvětví čistých technologií vyznačuje dlouhodobými investičními

¹⁶³ COM(2023) 684 final.

cykly a dlouhodobými kapitálovými aktivy, lze reálné dopady zákona o snižování inflace na investice EU posoudit až v delším časovém horizontu.

Důvodem je i to, že konkurenceschopnost nelze budovat pouze na základě subvencí. Neexistuje žádná zřejmá souvislost mezi celkovou hospodářskou výkonností a poskytnutými dotacemi. Do hry vstupuje mnoho dalších faktorů, jako jsou inovace, nákladová efektivnost a lidský kapitál. Společnosti musí cítit potřebu inovovat, hledat účinnější řešení a investovat. Účinné prosazování politiky hospodářské soutěže podněcuje podniky k inovacím a investicím a zajišťuje, že úspěšné jsou ty podniky, které spotřebitelům nabízejí nejlepší výrobky za dostupné ceny. Na úrovni společnosti by podniky měly očekávat důvěryhodné a transparentní instituce a veřejné orgány, stabilní makroekonomický a regulační rámec, právní jistotu, přístup k potřebným dovednostem a kvalitní infrastrukturu, což podporuje podnikatelské prostředí příznivé pro investice.

To nabízí jednotný trh spolu s tím, že je jedním z největších integrovaných tržních prostorů na světě. A právě z toho pramení jeho konkurenceschopnost. Jednotný trh však není statickým výdobytkem. Zdraví a konkurenceschopnost hospodářství EU závisí na společném a trvalém úsilí o ochranu jednotného trhu a zajištění jeho souladu s hospodářskou realitou. A aby bylo možné zajistit 650 miliard EUR ročně potřebných pro souběžnou transformaci a pro naši ekonomickou odolnost¹⁶⁴, investice budou muset pocházet především ze soukromého sektoru, bez ohledu na fiskální kapacitu členských států. Financování EU je navíc i nadále nezbytné k řešení finančních potřeb a zároveň k zamezení roztržitésti jednotného trhu v důsledku rozdílné úrovně vnitrostátní (dočasné) státní podpory a ke snížení regionálních rozdílů. V neposlední řadě je třeba odstranit zbývající překážky, které brání účinnému obchodu na jednotném trhu a v jeho rámci, aby podniky mohly plně využívat potenciál jednotného trhu.¹⁶⁵

7. Měření dopadu prosazování hospodářské soutěže na zákazníky

Podle odhadů GŘ pro hospodářskou soutěž přímé úspory pro zákazníky, kterých Komise dosáhne díky prosazování antimonopolních pravidel a pravidel týkajících se spojování podniků v období 2012–2022, činí 145 až 250 miliard EUR. V průměru přineslo prosazování antimonopolních pravidel a pravidel týkajících se spojování podniků zákazníkům přímé výhody ve výši přibližně 13 až 23

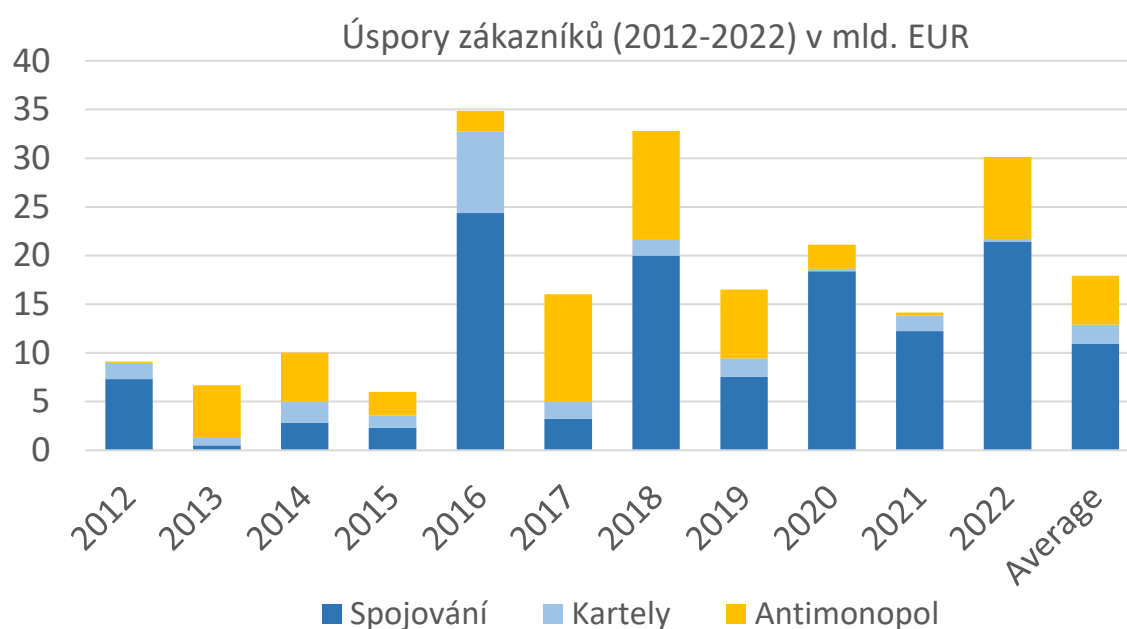
¹⁶⁴ Celková potřeba dodatečných investic pro splnění cílů souběžné transformace v letech 2022 až 2030 byla odhadnuta na

přibližně 650 miliard EUR ročně, viz [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategicplanning/strategic-foresight/2022-strategic-foresightreport_en#:~:text=It%20is%20estimated%2C%20at%20lower,regions%20in%20Europe%20and%20beyond](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategicplanning/strategic-foresight/2022-strategic-foresightreport_en#:~:text=It%20is%20estimated%2C%20at%20lower,regions%20in%20Europe%20and%20beyond a https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_3194) a https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_3194.

¹⁶⁵ Ve sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, „Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti pro rok 2024“, COM(2024)77 final, Komise předložila analýzu jednotného trhu a jeho konkurenceschopnosti, strukturovanou podle devíti faktorů konkurenceschopnosti: fungování jednotného trhu, přístup k soukromému kapitálu, veřejné investice a infrastruktura, výzkum a inovace, energetika, oběhovost, digitalizace, vzdělávání a dovednosti a obchodní a otevřená strategická autonomie.

miliard EUR ročně. Celkové přínosy prosazování pravidel hospodářské soutěže pro zákazníky zahrnují také nepřímé účinky nebo účinky spočívající v odrazování a rovněž pozitivní dopady na inovace a kvalitu. Tyto dopady je obtížnější kvantifikovat nebo odhadnout, ale pravděpodobně jsou významnější než přímé úspory zákazníků. Nedávné doplňující modelování makroekonomických účinků prosazování pravidel hospodářské soutěže naznačuje, že prosazování antimonopolních pravidel a pravidel týkajících se spojování podniků, které Komise prováděla během posledních deseti let, budou mít pravděpodobně ve střednědobém až dlouhodobém horizontu pozitivní dopad na reálný HDP EU ve vztahu k výchozí úrovni v rozmezí 0,6–1,1 % (což odpovídá navýšení HDP v roce 2019 v hodnotě 80–150 miliard EUR)¹⁶⁶.

Tabulka 8: Úspory zákazníků (středové hodnoty) 2012–2022

Zdroj: GŘ pro hospodářskou soutěž na základě interních údajů.

V roce 2023 pokračovalo GŘ pro hospodářskou soutěž v práci na projektu „Stav hospodářské soutěže v EU“. Cílem tohoto projektu je prozkoumat vývoj koncentrace trhu a odvětví v různých odvětvích a členských státech a identifikovat potenciálně špatně fungující odvětví. Posoudí a zdokumentuje také přínosy hospodářské soutěže, mimo jiné na základě analýz cenové koncentrace na úrovni odvětví, makroekonomického modelování a průzkumu mezi podniky. Za tímto účelem bude moci GŘ pro hospodářskou soutěž vycházet z výsledků dvou přípravných studií, z nichž jednu

¹⁶⁶ Evropská komise, Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž, Generální ředitelství pro hospodářské a finanční záležitosti, Společné výzkumné středisko, Archanskaia, E., Cai, M., Cardani, R. et al, Modelování makroekonomického dopadu politiky hospodářské soutěže: aktualizace pro rok 2021 a další vývoj, Úřad pro publikace Evropské unie, 2022.

vypracovala OECD (závěrečná zpráva se očekává v roce 2024) a druhou externí poradce (závěrečná zpráva byla předložena v prosinci 2023, zveřejnění se připravuje).

8. Modernizace pracovních metod GŘ pro hospodářskou soutěž, aby odpovídaly současným i budoucím požadavkům vztahujícím se k prosazování předpisů

8.1 Digitální obchodní řešení

V roce 2023 pokračovalo GŘ pro hospodářskou soutěž v transformaci svých pracovních metod v souladu s revidovanou digitální strategií Komise¹⁶⁷. Bylo rozšířeno používání aplikace pro zpracování případů *CASE@EC*. Současně v roce 2023 pokročily práce na nahrazení původního systému pro správu případů v oblasti prosazování antimonopolních a kartelových pravidel aplikací *CASE@EC* a jejich dokončení se očekává v roce 2024.

V roce 2023 GŘ pro hospodářskou soutěž rovněž pokračovalo ve zlepšování a digitalizaci své komunikace s externími stranami. Byla přepracována aplikace *COMP Cases*¹⁶⁸, která umožňuje zveřejňovat případy a pomáhá občanům a externím zúčastněným stranám lépe přistupovat k veřejným údajům o hospodářské soutěži, vyhledávat v nich a exportovat je. Kromě toho nyní podporuje spolupráci při prosazování práva v rámci nařízení o zahraničních subvencích nástroj pro spolupráci *ECN2* používaný v Evropské síti pro hospodářskou soutěž. Kromě toho byla modernizována řada nástrojů používaných pro činnosti prosazování v GŘ pro hospodářskou soutěž, například *eRFI*¹⁶⁹, *eLeniency*¹⁷⁰, *eConfidentiality*¹⁷¹, a rovněž aplikace pro oznamování státní podpory (*SANI2*)¹⁷² a pro podávání zpráv (*SARI2*)¹⁷³. GŘ pro hospodářskou soutěž neustále zlepšuje zpracování stále většího množství podání týkajících se případů. V roce 2023 byla přepracována aplikace *eDiscovery*, kterou používají týmy řešící případy k přezkoumání velkého množství dokumentů, a zlepšila se její funkčnost a uživatelská přívětivost.

8.2 Datová analýza a technologie

Tým ředitele pro technologie – oddělení pro analýzu dat a technologie při GŘ pro hospodářskou soutěž – v roce 2023 pokračoval v rozvoji své činnosti. Tým poskytuje poradenství komisaři pro hospodářskou soutěž a generálnímu řediteli. Rovněž řídí všechny iniciativy a pracovní oblasti GŘ pro hospodářskou soutěž související s daty a technologiemi a dohlíží na ně. Tým ředitele pro technologie funguje jako centrum excelence pro digitální vyšetřovací nástroje a datovou vědu, které

¹⁶⁷ Sdělení Komise, Digitální strategie Evropské komise „Digitální Komise nové generace“, C(2022) 4388 ze dne 30. června 2022.

¹⁶⁸ Viz: <https://competition-cases.ec.europa.eu/search>

¹⁶⁹ Viz: https://competition-policy.ec.europa.eu/mergers/procedures/erfi_en

¹⁷⁰ Viz: https://competition-policy.ec.europa.eu/antitrust-and-cartels/leniency/eleniency_en

¹⁷¹ Viz: https://competition-policy.ec.europa.eu/index/it-tools/econfidentiality_en

¹⁷² Viz: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/forms-notifications-and-reporting_en

¹⁷³ Viz: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/overview_en

podporují nástroje GŘ pro hospodářskou soutěž v oblasti prosazování práva. Poskytuje také nejmodernější forenzní IT podporu a zpravodajskou a vyšetřovací pomoc. Oddělení rovněž hraje aktivní roli v síti odborníků na digitální vyšetřování v pracovní skupině Evropské sítě pro hospodářskou soutěž pro ochranu údajů a prosazování hospodářské soutěže.

GŘ pro hospodářskou soutěž zajišťuje, aby všechny postupy byly v souladu s pravidly ochrany údajů, a zároveň dbá na to, aby tato ochrana nebyla zneužívána ke ztěžování nebo zdržování vyšetřování. V roce 2023 Tribunál ve věci T-451/20 – Meta rozhodl, že Komise je oprávněna zpracovávat osobní údaje pro účely vyšetřování v oblasti hospodářské soutěže a že procesní záruky uplatňované Komisí jsou plně v souladu s povinnostmi Komise podle pravidel EU o ochraně údajů¹⁷⁴.

8.3 Posílení nástroje pro oznamovatele

Komise provozuje nástroj pro oznamovatele, jehož prostřednictvím mohou občané anonymně nahlásit podezření na kartelovou dohodu nebo jiné protisoutěžní jednání, jako je například zneužití dominantního postavení na trhu. V lednu 2023 Komise rozšířila působnost anonymního nástroje pro oznamovatele a umožnila jednotlivcům a společnostem oznamovat také podezření na porušení předpisů týkajících se spojování podniků a státní podpory¹⁷⁵.

9. Propagace a osvěta na podporu politiky hospodářské soutěže a jejího prosazování

Komise v roce 2023 pokračovala ve své propagační a osvětové činnosti na různých úrovních s cílem podpořit účinnost politiky EU v oblasti hospodářské soutěže, přičemž nejvýznamnější byla činnost výkonné místopředsdkyně Vestagerové, která se účastnila různých akcí a tiskových konferencí, vedla rozhovory a sdílela informace na sociálních sítích. Vedoucí pracovníci GŘ pro hospodářskou soutěž se účastnili osvětových činností v členských státech. Tyto činnosti doplňují externí komunikační iniciativy GŘ pro hospodářskou soutěž, jako jsou tiskové zprávy, politické zprávy, informační bulletiny a sociální média.

V roce 2023 Komise zahájila řadu putovních diskusí „Markets for people“ (Trhy pro lidi), které se konají v pěti středně velkých městech v pěti různých zemích EU v období od dubna 2023 do začátku roku 2024. Komise zve osobnosti z různých oblastí politiky, aby diskutovaly o hospodářském a sociálním dopadu politiky hospodářské soutěže na život lidí. Místa konání, přednášející a témata jsou určována ve spolupráci s vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž, zastoupeními Komise v členských státech a místními středisky Europe Direct. První diskuse se konala v dubnu 2023 v italské Modeně, druhá v červnu 2023 v rakouském Salcburku, třetí v říjnu 2023 ve španělské Salamance a čtvrtá v prosinci 2023 v českém Brně.

¹⁷⁴ Rozsudek Tribunálu ze dne 24. května 2023 ve věci T-451/20, Meta Platforms Ireland v. Komise, EU:T:2023:276.

¹⁷⁵ Viz: https://competition-policy.ec.europa.eu/index/whistleblower_en.

V červnu 2023, rovněž v rámci probíhajícího hodnocení nařízení č. 1/2003, oslavila Komise výročí dvaceti let prosazování antimonopolních pravidel EU podle nařízení č. 1/2003 uspořádáním konference v Bruselu. Setkali se na ní zástupci orgánů prosazování, soukromí a podnikoví právníci a členové akademické obce, aby diskutovali o úspěších, potřebách a výzvách současného antimonopolního procesního rámce.

10. Politika hospodářské soutěže v evropském a celosvětovém kontextu

10.1 Spojení sil při utváření evropské a celosvětové kultury hospodářské soutěže

Jednotná politika díky Evropské síti pro hospodářskou soutěž

Od roku 2004 spolupracují Komise a vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž ve všech členských státech EU prostřednictvím Evropské sítě pro hospodářskou soutěž¹⁷⁶. Cílem Evropské sítě pro hospodářskou soutěž je zajistit, aby antimonopolní pravidla EU byla účinně a soudržně uplatňována vůči společnostem, které se dopouštějí obchodních praktik omezujících hospodářskou soutěž a které mohou ovlivnit obchod mezi členskými státy EU. Komise v roce 2023 nadále zajišťovala jednotné uplatňování nařízení č. 1/2003 prostřednictvím Evropské sítě pro hospodářskou soutěž. Nařízení obsahuje dva klíčové mechanismy podporující spolupráci. Za prvé, vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž informují Komisi o každém novém šetření ve fázi prvního formálního vyšetřovacího opatření. Za druhé, vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž konzultují s Komisí před přijetím určitých typů rozhodnutí. V roce 2023 bylo v rámci této sítě zahájeno 140 nových šetření a Komisi bylo předloženo 88 plánovaných rozhodnutí.

Soudržné prosazování politiky hospodářské soutěže v EU zajišťují i další pracovní oblasti v rámci Evropské sítě pro hospodářskou soutěž. Členové Evropské sítě pro hospodářskou soutěž se pravidelně setkávají, aby diskutovali o řízeních, politických otázkách a záležitostech strategického významu. V roce 2023 se konalo 48 schůzí napříč horizontálními pracovními skupinami a odvětvovými podskupinami, na nichž si odborníci na hospodářskou soutěž z různých orgánů vyměňovali názory a zkoumali osvědčené postupy.

Průběžný a konstruktivní interinstitucionální dialog

Hlavními partnery Komise při probíhajících dialozích o politice hospodářské soutěže jsou Evropský parlament, Rada, Evropský hospodářský a sociální výbor a Evropský výbor regionů.

V Evropském parlamentu se výkonná místopředsedkyně Vestagerová v roce 2023 zúčastnila řady výměn názorů nebo strukturovaných dialogů, mimo jiné s Hospodářským a měnovým výborem, Výborem pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů, Výborem pro zaměstnanost a sociální věci a Výborem pro právní otázky. Kromě toho se účastnila plenárních debat o politice hospodářské soutěže a o reakci EU na zákon USA o snižování inflace.

¹⁷⁶ Oznámení Komise o spolupráci v rámci sítě orgánů pro hospodářskou soutěž (Úř. věst. C 101, 27.4.2004, s. 43 a Úř. věst. C 374, 13.10.2016, s. 10).

V Radě se výkonná místopředsdkyně Vestagerová v roce 2023 zúčastnila výměn názorů a diskusí o záležitostech politiky hospodářské soutěže a o dlouhodobé konkurenceschopnosti a produktivitě, a to i na několika zasedáních Rady pro konkurenceschopnost (vnitřní trh a průmysl).

10.2 Celosvětová spolupráce v oblasti politiky hospodářské soutěže

Mnohostranné vztahy

V roce 2023 se Komise nadále aktivně zapojovala do mezinárodních fór v oblasti hospodářské soutěže, jako je Výbor pro hospodářskou soutěž OECD, Mezinárodní síť pro hospodářskou soutěž, ve které pokračovala ve tříletém spolupředsednictví v pracovní skupině pro spojování podniků, a Konference OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD). Komise pokračovala ve svém úsilí o zlepšení mezinárodních pravidel pro subvence. Reforma pravidel týkajících se subvencí je jednou z hlavních priorit EU v oblasti modernizace obchodních pravidel WTO.

Dvoustranné vztahy

V březnu 2023 uspořádala Komise a orgány Spojených států pro hospodářskou soutěž třetí setkání společného dialogu o politice hospodářské soutěže v oblasti technologií, na němž se projednávalo úsilí o spolupráci s cílem zajistit a podpořit spravedlivou hospodářskou soutěž v digitálním odvětví. V rámci Rady EU a USA pro obchod a technologie se v květnu 2023 uskutečnilo 4. ministerské zasedání.

V roce 2023 Komise pokračovala ve spolupráci se třetími zeměmi v oblasti politiky hospodářské soutěže, mimo jiné i v oblasti programů technické spolupráce s několika asijskými¹⁷⁷ a africkými¹⁷⁸ zeměmi. Komise pokračovala v jednáních o uzavření dohod o volném obchodu s Austrálií, Indií, Indonésií, Thajskem a zeměmi ESA5¹⁷⁹.

Pokud jde o kandidátské země¹⁸⁰ a potenciální kandidátské země¹⁸¹ pro rozšíření EU, hlavním cílem politiky Komise je pomoci jim s perspektivou vstupu do EU při plnění kritérií členství stanovených Smlouvou o Evropské unii a Evropskou radou¹⁸². Komise například pomáhá kandidátským a potenciálním kandidátským zemím sladit jejich právní rámce v oblasti antimonopolních pravidel, spojování a státní podpory s *acquis* EU a vytvořit dobře fungující a funkčně nezávislé orgány pro hospodářskou soutěž.

Evropská komise v listopadu 2023 přijala balíček týkající se rozšíření na rok 2023, v němž podrobně posoudila aktuální stav a pokrok, jehož dosáhly země západního Balkánu, Turecko, Gruzie,

¹⁷⁷ Viz: <https://asia.competitioncooperation.eu/>

¹⁷⁸ Viz: <https://africa.competitioncooperation.eu/>

¹⁷⁹ Pět východních a jižních zemí: Komory, Madagaskar, Mauricius, Seychely a Zimbabwe.

¹⁸⁰ Země, kterým Evropská rada udělila status kandidátské země na základě doporučení Evropské komise: Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Gruzie, Moldavsko, Severní Makedonie, Srbsko, Turecko a Ukrajina.

¹⁸¹ Potenciální kandidátské země pro členství v EU: Kosovo.

¹⁸² Další podrobnosti o kritériích členství naleznete na adrese: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/conditions-membership_en

Moldavsko a Ukrajina na cestě k EU¹⁸³. Vzhledem k výsledkům, kterých dosáhly Ukrajina a Moldavsko, a k pokračujícímu reformnímu úsilí Komise doporučila, aby Evropská rada s oběma zeměmi zahájila přístupová jednání za předpokladu, že budou podniknuty určité kroky¹⁸⁴.

V případě Gruzie Komise doporučila, aby Evropská rada udělila Gruzii status kandidátské země s tím, že bude přijata řada opatření¹⁸⁵.

¹⁸³ Viz: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/strategy-and-reports_en

¹⁸⁴ Dne 14. prosince 2023 Evropská rada rozhodla o zahájení přístupových jednání s Ukrajinou a Moldavskem. Evropská rada vyzvala Radu, aby přijala příslušné rámce pro jednání, jakmile budou učiněny důležité kroky uvedené v příslušných doporučeních Komise ze dne 8. listopadu 2023.

¹⁸⁵ Dne 14. prosince 2023 udělila Evropská rada Gruzii status kandidátské země za předpokladu, že budou podniknuty příslušné kroky stanovené v doporučení Komise ze dne 8. listopadu 2023.

2023

STRUČNĚ SHRNUTÍ ROKU

